

JOSEF VESELÝ

MAGICKÁ
KUŘIDLA

(vydalo nakladatelství VOLVOX GLOBATOR v edici Alef, v Praze 1998; vydání první)

Motto:

Určitými kuřidly, dle hvězd sestavenými, lze velmi mnoho vykonati, neboť silně povzbuzují vzduch i ducha k přijetí nebeských darů pod hvězdnými paprsky. Náš duch se totiž takovými výpary velmi mění, jsa do jisté míry podstaty podobně fluidické. I vzduchu dostává se velmi snadno zmíněnými výpary vlastností věcí dolních a nebeských, a když stále a rychle vniká do naší hrudi, probouzí v nás podobné podivuhodné vlastnosti. Proto se k věštění za účelem roznění fantasmie užívá kuřidel, která, souhlasí-li s určitými vyššími duchy, uschopňují nás samy ku přijetí božské inspirace.

Agrippa z Nettesheimu (1486-1535) (Přeložil Jaroslav Novák)

PŘEDMLUVA

V roce 1995 jsem v revue Horus publikoval článek *O magických kuřidlech*. Ohlasy na něj ukázaly, že by o tomto předmětu byla potřebná podrobnější studie, neboť informace o kuřidlech jsou roztroušeny v celé řadě pramenů, z nichž ne všechny jsou u nás dostupné všem zájemcům. Proto jsem pro potřeby praktikujících hermetiků zpracoval příručku, která se zabývá nejen účelem vykuřování a fumigačními technikami, ale obsahuje také nejdůležitější údaje o vykuřovacích látkách (včetně nezbytného botanického minima) a reprezentativní soubor předpisů na přípravu osvědčených magických kuřidel. Problematika kuřidel je záležitostí interdisciplinární. Chemie, fyzika, botanika, zoologie, mineralogie, farmakologie a psychologie si zde podávají ruce u příležitosti setkání v doméně patřící jedné z trojlístku věd Hermových - v doméně magie.

Přesah exaktních věd do oblasti transcendentna fascinoval dnes již prakticky zapomenutého českého hermetika Jaroslava Hojku (6.11. 1896 - 9.1. 1971). Tento chemik-samouk se však nevěnoval alchymii, jak by se snad dalo očekávat, nýbrž vykročil na neprobádanou a vratkou půdu okultní chemie. Výraz „chemická technologie duchovna“, jak Hojka svůj obor někdy nazýval, může znít dnešním uším poněkud komicky, nicméně dobře vystihuje vznešený cíl jeho usilování. Škoda, že tento nesporně nadaný člověk, ačkoli žil v době, jež byla na mecenáše přece jen o něco bohatší než ta naše, nezískal pro své výzkumy žádného sponzora.

Šíře zájmů Jaroslava Hojky, jak možno usuzovat z jeho článků otiskovaných od poloviny třicátých let až do roku 1940 v časopise *Medium*, byla značná; sahala od různých odvětví magie až po mumiální hermetické lékařství, o němž napsal knihu *Herbář Klotyldy Hope-ové*. O Hojkově bystrém a hloubavém duchu svědčí i to, že spekuloval o možnosti sestrojení „elektrického dalekohledu“, který by umožnil pozorování povrchu i těch planet, kde tomu u optických teleskopů brání mraky v atmosféře. Na principech, které Hojka v podstatě správně popsal, pracují dnes radary a elektronové mikroskopy. Za reálnou považoval též možnost uvolnění energie z hmoty - „energie atomické“, varoval však, že „strašlivé následky přineslo by zneužití energie, ukryté v atomech, dostal-li by se tento podivuhodný vynález do nepravých rukou nynějšího člověčenstva!“ V jiném svém článku píše: „Až se nalezne prostředek, jak urychlit atomický rozklad nejen radia, ale i ostatních hmot, stane se lidstvo majetníkem netušené energie, jejíž pomocí dokoná buď rozkvět nebo zkázu pozemského lidstva.“ Předpokládal i vynalezení „paprsků smrti“ - dnešní neutronové bomby. Hojka dokonce předpověděl i druhou světovou válku: „Zastavení ofensivy spojenců a zabránění zkázy Německa ke konci světové války r. 1918 bylo dílem sedmi německých magiků, jež smělym magickým zákrokem zapůsobili na příslušné nepřátelské vojenské činitele, takže tito přistoupili na německou nabídku

příměří, jež vedlo posléze k míru mezi národy a - neporaženým Německem. Příští světový boj bude nésti důsledky tohoto ústupku spojenců.“

V magii Hojku zřejmě oslovovala hlavně její temná, romantická stránka, neboť se neváhal nechat inspirovat starými lidovými grimoáry a žaltáři, jejichž dřevní praktiky bývaly někdy primitivní a drsné. Jeho článek o „vypískání“ démona magickou píšťalkou zhotovenou z kosti černého kocoura vyvolal ostré protesty Spolku pro ochranu zvířat. Jaká byla Hojkova vlastní magická praxe? Nevíme. Víme jen, že praxi provozoval, což z některých jeho článků jednoznačně vyplývá. Jsem však přesvědčen, že jeho magické receptáře, pokud by se byly dochovaly, by tuto knihu mohly zajímavým způsobem obohatit. Hojka zemřel v chudobě a jeho rukopisná pozůstalost byla patrně zničena při vyklizení bytu. Bydlel v Karlíně v Resslerově ulici, která byla po válce přejmenována na „Pod viaduktem“ a v roce 1972 bez náhrady zrušena, pouhých 50 metrů od sídla nakladatelství, jež se ujalo úkolu vydat tuto knížku...

Závěrem bych chtěl poděkovat všem, kteří mi tak či onak byli nápomocni a různými způsoby přispěli k napsání tohoto díla, jmenovitě pak panu Richardu Kubičemu za zkrocení vzpurného počítače; bez jeho pomoci by tato kniha věru nebyla vznikla.

J. V.

Z HISTORIE KUŘIDEL

Vonné látky (odoranty) poutaly pozornost člověka odedávna. Skutečnost, že aromatické látky působí na psychiku člověka a jsou schopny navodit změněné stavy vědomí, byla empiricky zjištěna patrně již v raných dobách lidstva. Člověk má asi pět až deset milionů čichových buněk, které jsou citlivé asi na deset tisíc různých pachů. Nervová zakončení čichových neuronů jsou umístěna v čichovém epitelu stropu nosní dutiny na ploše asi 4 cm². Rozptýlené částičky odorantů zanesené proudem vzduchu do nosu se rozpouštějí v sekretu nosní sliznice a tak chemickou cestou stimulují čichové buňky, které zachycený signál vedou přímo do spánkové oblasti mozkové kůry a odtud do limbického systému. Čich je tak jediným lidským smyslem, který má přímý přístup do mozku. Chuť, zrak a sluch se do limbického systému dostávají nepřímě. Limbický systém tvoří spolu s hipokampem rozvodnou centrálu, jež koordinuje všechny smyslové vstupy do jednoho celku. V limbickém systému člověka (a v hypotalamu, který je mu blíže příbuzný) nalézáme průsečík emocí na straně jedné, a fyzických potřeb a instinktů na straně druhé. Limbický systém a hypotalamus společně vyvolávají a řídí primární a emocionální potřeby, jako je sex, žízeň, hlad atd., ale i tak niterné emoce, jako je vztek, strach nebo lítost. Z toho je zřejmý blízký vztah čichu k iracionálním složkám lidské psychy, neboť limbický systém a hypotalamus, v nichž je kontrolována neurochemická regulace organismu, se rozhodujícím způsobem podílejí na utváření emocí. Čich však dosahuje, byť méně přímo, i do dalších částí mozku, které se zabývají pamětí, pozorností a psychosomatickou integrací, takže bychom neměli být překvapeni tím, že vjemy navozené pachy ovlivňují obsah mysli a proces myšlení, duševní koncentraci, a snad i racionální uvažování. Čichové podněty proto v neposlední řadě slouží jako stimulanty extatických stavů vědomí. Z tohoto důvodu po vonných látkách vždy sahali kultury, náboženství i jednotlivci, kteří usilovali o kontakt s bohy, s vyššími silami, s transempirickými entitami. Vůně a zvláště pak kuřidla byly a jsou věrným průvodcem člověka na jeho cestách do jiných rovin bytí, jejichž cílem je v principu vždy jedno a to samé - uspokojení inherentní lidské touhy po transcenci. Následující malá sonda do historie vůní a kuřidel je ilustrací významu, jemuž se vonné látky v této oblasti vždy těšily.

Staří Egypťané se vyznačovali mimořádnou oblibou v užívání vonných látek. Přestože prý byla v Egyptě známa primitivní destilace, byly egyptské voňavky obvykle mazlavé (olejnaté, tukovité nebo voskovité). Vůně se používaly nejen pro osobní potřebu, ale uplatňovaly se i při významných událostech a obřadech dne, měsíce i roku a sloužily též k uctívání a usmiřování bohů a při prosbách o získání výhod. Sošky bohů i zvířecí oběti se potíraly aromatickými oleji a v chrámech se vykuřovalo. Správný výběr aromatické látky se řídil podle božstva, které mělo být osloveno, a také podle druhu a naléhavosti prosby. Z období vlády ptolemaiských králů jsou známy slavnosti, pořádané každého půl roku na počest boha Usira. Slavnostní průvody zahajovaly děti, nesoucí na zlatých mísách myrhu a šafrán, které byly určeny k zápalným obětem. Následovala karavana velbloudů, z nichž každý nesl 300 liber (asi 136 kg) kadidla, kasie, skořice, irisu a dalších vonných látek. Všechny tyto produkty byly při velkolepém obřadu spáleny k počtě uctívaného boha. O oblibě vonných látek v Egyptě svědčí i to, že královna Hatšepsut vyslala r. 1485 před n.l. výpravu do země Punt, jejímž úkolem bylo směnit egyptské produkty za kuřidla a vonné esence a přivést sazenice myrhovníku. Zda se myrhové keře ujaly, není známo. Aromatické látky užívané ve Starém Egyptě nelze dnes už většinou s jistotou identifikovat, přestože nápisy z období střední a nové říše se o vykuřování vonnými látkami zmiňují. Např. faraón Ramses II. (asi 1290-1224 před n.l.) obětoval bohům kadidlo a červený balzám (?). Ve výjevu, který se zachoval na stěně chrámu v Dár-el-Baháří, jsou vyobrazeny vykuřovací látky. Jednou ze zobrazených rostlin je pravděpodobně kadidlovník Carterův (*Boswellia carteri*). Kromě kadidla a myrhy znali Egypťané i mošus, ambru, cibet a celou řadu dalších látek. Hieroglyfickým znakem pro mastix bylo dítě jedoucí na nosorožci. Ebersův papyrus pocházející z doby asi 1500 před n.l. obsahuje seznam čítající na 800 drog a četné předpisy na přípravu vonných směsí, mimo jiné i na nejznámější egyptské kuřidlo *kyfi*, bohužel bez udání množství: sušená myrha, plody jalovce, kadidlo, šachor, větvičky pistácie lentišku, pískavice řecké seno, puškvorec ze Sýrie, rozinky a tekutý styrax. Pravděpodobně existovalo více různých receptů, neboť řecký lékař Dioskurides Pedanius (1. stol.)

uvádí ve svém díle *De materia medica* (I,24) poněkud odlišné složení: 112 xestů šáchoru, stejné množství zralých plodů jalovce, 12 min odpeckovaných šťavnatých rozinek, 5 min očištěné pryskyřice, puškvorec, aspalathos,* mastix, od každého jednu minu, 12 drachem myrhy, 9 xestů starého vína a 2 miny medu.

Potíže s identifikací magických rostlin používaných ve Starém Babylónu jsou snad ještě větší. Často pouze v textu se vyskytující klínopisný ideogram pro pojem „strom“ svědčí o tom, že následující slovo značí nějakou rostlinu. Proto jsou většinou známy jen jejich názvy: *pu, chul-kil, charsag, sichlu, samnu, kasi, chaltappan, kitmi, araru, tigillu...* Které rostliny se pod těmito jmény skrývají, se můžeme pouze domýšlet. Není však třeba nijak zvlášť litovat ztracených informací, neboť se nepochybně jedná o běžné magické rostliny, jejichž znalost se neztratila, ale byla prostřednictvím Řeků a Římanů, kteří čerpali z egyptských a babylónských zdrojů, předána západní civilizaci. Podle zpráv řeckého dějepisce Herodóta (asi 484 -po 425 před n.l.) bylo na oltářích hlavního babylónského boha Marduka spáleno za rok na 800 až 1 000 talentů (1 talent = cca 30 kg) kadidla. V Eposu o Gilgamešovi se píše o vykuřování cedrovým dřevem a myrhou na počest boha Ea. Doloženo je i vykuřování cypřišovým dřevem při vzývání solárního božstva Šamaše. Na babylónských trzích se obchodovalo asi se 200 druhy vonných ingrediencí. V asyrských klínopisných tabulkách je zmiňováno opium již v 7. stol. před n.l. a konopí dokonce již v 9. stol. před n.l. Známe také akkadské výrazy pro rituální úkony „vylití voňavky“ (*sirqu*), „oběť vůně“ (*sirqénu*) a „vykuřování“ (*qutrinu*; od *qutru* = kouř). Kuřidlo se nazývalo *niknakku* (= hořící vůně).

Podstatně lepší informace máme o starozákonní době, neboť v Bibli jsou četné zmínky o aromatických látkách a kuřidlech. Již v První knize Mojžíšově se hovoří o arabských kupcích, jejichž karavana velbloudů nesla ladanum, mastix a (vonné) masti (Gn 37,25 a 43,11). Ve Druhé knize Mojžíšově je uveden předpis na tzv. Mojžíšovo theurgické kuřidlo: „Vezmi si vonné látky, totiž balzám, onychu, galbanum a čisté kadidlo, ode všeho stejný díl. Z toho připravíš kuřidlo, odborně smíšené, osolené, čisté a svaté.“ (Ex 30,34-35, přeložil autor). Neméně důležitý je i předpis na olej svatého pomazání: „Ty si pak vezmi nejvýznamnější balzámy: pět set šekelů tekuté myrhy, poloviční množství, totiž dvě stě padesát šekelů balzámové skořice, dvě stě padesát šekelů puškvorce, pět set šekelů kasie podle váhy šekelu svatyně a jeden hín olivového oleje.“ (Ex 30,22-25). Přídavná oběť, jejíž pálení se předepisuje ve Třetí knize Mojžíšově, sestávala z bílé mouky, oleje a kadidla (Lv 2,1). Další významnější zmínky o aromatických látkách ve Starém zákonu: myrha, aloe, kasie (Ž 45,9), myrha a kadidlo (Pís 3,6), henna, nard (mast a olej připravovaný z kořene východoindické rostliny nard velkokvětý *Nardostachys grandiflora*), šafrán, puškvorec, skořice, myrha a aloe (Pís 4,13-14), myrha, aloe a skořice (Př 7,17), yzop (Ex 12,22, Lv 14,4, 49 a 52, Nu 19,6), cedr, cypřiš, santal (2Pa 2,8), skořice, vonný balzám, myrha, styrax, galbanum a kadidlo (Sír 24,15). Kadidlo se pátilo jak Hospodinovi, tak i Baalovi (hlavní mužské božstvo semitských národů, zvláště Feničanů a Babylóňanů, pozdější Marduk). V době soudců byl Baal v Palestině všeobecně uctíván i Izraelem, splynuv v lidové víře s Hospodinem (Sd 2,13 a 6,28-32). Za králů Baalův kult ještě posílil. Baalovy oltáře byly velmi četné (Jr 11,13) i na domech a na střeších (Jr 32,29). Vykuřovalo se nejen u oltářů, ale i na posvátných návrších „slunci, měsíci, souhvězdím a veškerému nebeskému zástupu“ (2Kr 23,5). Za mistry v přípravě vonných směsí platili hlavně Feničané. Rovněž v Novém zákonu jsou zmínky o aromatických látkách poměrně časté. Za všechny připomeňme alespoň kadidlo a myrhu, jež spolu se zlatem přinesli tři mudrci darem malému Ježíšovi (Mat 2,11). O kuřidlech a odorantech se zmiňují i pseudoepigrafní spisy *Kniha jubileí, Život Adama a Evy* aj.

Z četných odorantů používaných Židy při náboženském rituálu ve starozákonních dobách přežívá v dnešním judaismu pouze čichání aromatického koření (hebrejsky *besamim*) při obřadu *havdala* (dosl. „odlišení“ či „oddělení“), který zakončuje šabat a svátky. Obřad zahrnuje požehnání nad pohárem vína, kořením a spletenou svící. Požehnání nad kořením zní takto: „Pochválen budiž, Pane, Bože náš, králi světa, jenž jsi stvořil různé druhy koření.“ Pak se otevře speciální, obvykle stříbrná nebo mosazná schránka na koření a vdechne se jeho vůně. Zpravidla se pro tento účel používá hřebíček.

* Sabrina Ulbrichová překládá tento výraz jako asphalt, zatímco Plinius uvádí jako *aspalathus* také rostlinu, podle popisu vikvovitou, statného, téměř stromovitého vzrůstu, s květy podobnými růžím, z jejíhož kořene se získával olej na velmi oblíbenou vonnou mast.

Také Řekové si všimli, že kuřidla a parfémů vytvářejí vhodnou atmosféru pro řadu duchovních, intelektuálních, kreativních a milostných činností a zintenzivňují jejich prožití. Vonný kouř se ukázal být vhodný nejen pro přenos spirituálních poselství, ale sloužil i jako médium při vyvolávání duchovních bytostí, jejichž druh závisel na typu kuřidla nebo dýmu. Kadidlem se uctíval Hélios, Zeus Asterios a Héfaistos. Za pomoci many se vzývala božstva Níké, Apollón, Artemis, Dionýsos Liknítés, Silénos, satyrové a bakchantky, Asklépios, Hygieia, Palaimón, Éós a Thanatos. Styrax sloužil pro invokaci těchto bohů: Kronos, Zeus, Zeus Keraunios, Próteus, Dionýsos, Déméter (v Eleusíně), Semelé, chtonický Hermés a Charitky, zatímco myrhou se invokoval Poseidón, Néreus a Létó. Styrax a mana se pájily Erínyím. Přiřazením kuřidel jednotlivým řeckým božstvům se podrobně zabývají Orfické hymny. Za univerzální exaltační kuřidlo platil ve Starém Řecku vavřín a pro své výrazné purifikační účinky se hojně používal tymián. Ze starořeckého slova *thymos* (tymián) se ostatně vyvinulo novořecké *thymiazein* (vykuřovat), *thymiana* (kuřidlo) a *thymiaterion* (kadidelnice). Obdobně je tomu ve slovanské etymologii, která vychází z nejčastěji používaného kuřidla Starých Slovanů, jímž byl jalovec, polsky *kadik*, který je, stejně jako tymián, purifikačním kuřidlem. Z jeho názvu je odvozeno staročeské slovo *kaditi* (vykuřovat), kadidlo a kadidelnice.

O počátcích užívání kuřidel v Římě píše Ovidius (43 před n.l. - asi 18 n.l.):

*K oběti stačila dřív, když člověk si bohy
chtěl získat, hrstka bělostné soli vsypaná
v obilnou tluč.*

*Nedovážela dosud loď z ciziny po mořských
vlnách myrhovou pryskyřici, kanoucí v
podobě slz,*

*Indie neposílala nám zázvor, kadidlo Eufkrat,
šafránu oranžového lístečky neznali též.*

*Z oltáře stoupal kouř, jenž domácím
kořením voněl, praskal vesele vavřín, jak
jej tam ožihal žár.*

*Do věnců z lučního kvítí kdo mohl přidati
ještě zahradních fialek trochu, bohatým
nazýván byl.*

*Nůž, jímž otvírá kněz teď útroby zabitých
býků, nebýval při slavnostech nikterak na
pomoc brán.*

(Přeložil Ivan Bureš.)

Další velmi informativní pasáž z Ovidiova Kalendáře se vztahuje k 21. dubnu:

*Kadidlem koňská krev a z telátka popel ti
bude, prázdná stébélka z bobů na třetím
místě pak jsou.*

(...)

*Nechat' modravý dým se šíří ze živé síry,
ovce ať bečí, až na ni dolehne ze síry
dým.*

*Zapal olivu mužskou a jalovec, smrkové
louče, také vavřínu listy na krbu praskati
nech.*

(Přeložil Ivan Bureš.)

Přiřazení kuřidel k hlavním římským božstvům kodifikované r. 95 před n.l.:

Saturn: kostus (?), styrax

Jupiter: čínská skořice, benzoe, vavřín

Juno: pižmová zrna

Mars: aloové dřevo, ladanum

Slunce: šafrán, aloe
Luna: mastix, kadidlo
Merkur: skořice, mastix
Venuše: ambra, šafrán

Krom uvedených látek používali Římané k vykuřování i cedr, mateřídoušku, sporýš, chvojku klášterskou aj.

Kuřidly se ve starověku nijak nešetřilo. Při dosazení judského krále Heroda Velkého Římany na trůn (r. 39 před n.l.) vykuřovalo pět tisíc otroků, takže dým téměř zatemnil oblohu. Jak velká byla spotřeba kuřidel v Římě, je patrné z toho, že císař Nero při pohřbu své manželky Sabinny Poppaey r. 66 spotřeboval tolik kuřidel, kolik jich byli schopni arabští producenti dodat za celý rok, což rozhodně nebylo málo, uvážíme-li, že Arabové měli pro obchod s kuřidly k dispozici celou námořní flotilu. Není tedy divu, že se vyskytovaly i snahy užívání kuřidel omezit. Řecký demokratický reformátor Solón (asi 594 před n.l.) omezil v Aténách používání aromatických látek na veřejných místech, protože jejich neustálé a nadměrné používání pokládal za příliš rušivé. O několik set let později považoval Julius Caesar za nutné učinit totéž v Římě.

Aby vůně kadidla nepřipomínala věřícím pohanské bohy a rituály, zavrhovala katolická církev ve svých počátcích jeho užívání při bohoslužbách. Postupem času však bylo kadidlo znovu zavedeno a našlo v křesťanské liturgii své pevné místo. V současné době se v římskokatolické církvi používá směs jednoho dílu styraxu, čtyř dílů benzoe a deseti dílů kadidla. Někdy se přidávají i jiné pryskyřice nebo vonné silice. Protestantská církev, která užívání kadidla opět zavrhla, učinila tak ke své vlastní škodě, neboť mystická a extatická složka víry se z protestantství poněkud vytratila. Pravoslavná církev má naopak k dispozici ještě širší paletu vonných látek než církev katolická. Vedle kadidla se velké oblibě těší růžový olej a růžová voda. (Růže pálili na svých oltářích už Staří Mayové.) Další aromatickou látkou používanou v pravoslaví je tzv. mastixový vosk, který se skládá z čistého bílého včelího vosku, práškového mastixu, myrhy, aloe, tymiánu, bílé pryskyřice a kadidla. Uvedené látky se v určitém, přesně stanoveném poměru smísí a rozpustí se nad ohněm. Výsledkem je hnědá, příjemně vonící viskózní hmota, jež slouží ke „konzervaci“ drobných svatých ostatků, které se přechovávají ve speciální, kalichu podobné nádobě umístěné pod oltářem. Ještě důležitější roli hraje nejen v ruském pravoslaví, ale i u dalších východních křesťanských církví tzv. svatý myron (z hebr. *mar* = hořký), který se připravuje rituálním způsobem z velkého počtu (v řecké pravoslavné církvi až ze čtyřiceti) vonných ingrediencí. Myron se používá k pomazání těsně po křtu (obdoba katolického bířmování), při vysvěcování kostelů a k obřadu, který má podobný smysl jako poslední pomazání u katolíků. V arménské církvi slouží myron k pomazání zesnulých osob duchovního stavu. Užíval se též při slavnostní korunovaci ruských carů. O právo vyrábět myron se mezi východními církvemi v minulosti vedly ostré spory, jejichž stopy jsou dodnes patrné.

Složení myronu používaného ruskou pravoslavnou církví:

olivový olej 20 pudů
bílé víno 2 ankery
styrax calamitus 2 pudy
benzoová pryskyřice 8 funtů
růžové květy 10 funtů
černé ladanum 5 funtů
bazalka 5 funtů
majoránka 5 funtů
hustá muškátová silice 8 funtů
řádká muškátová silice 22 zolotníků
skořicová silice 4 unce (možno přidat ještě 1,5 unce)
hřebíčková silice 0,5 funtu
rhodské růžové dřevo 6 uncí
pomerančová silice 6 uncí
majoránková silice 4 unce
levandulová silice 12 uncí

rozmarýnová silice 12 uncí
bergamotová esence 12 zolotníků
cedr 3 krabice
černý peruánský balzám 10 funtů
sandarak 3 funty
bílý mastix 12 funtů
benátský terpentýn 15 funtů

V návodu na přípravu myronu se vyskytují ještě dvě ingredience, které v receptu nejsou uvedeny: 5 funtů bílého kadidla a blíže neurčené množství tekutého styraxu.

Vykuřování při obřadech je nedílnou součástí rituálů prakticky všech orientálních náboženství. Vonné tyčinky (často spíše metrové i delší „vonné tyče“) se pálí v chrámech buddhistických i lamaistických, stejně jako ve svatyních taoistů a hinduistů. Tyčinky, které se vyrábějí z nejrůznějších vonných látek (oblíbený je hlavně santal), nejsou v asijských náboženstvích ani zdaleka jedinou metodou vykuřování. Kromě nich se používají i obvyklé kadidelnice, lampy na odpařování éterických olejů, vonné svíce, vykuřovací copánky, ba i sáčky či pytle s aromatickými látkami provívané větrem. Jeden z předních filosofů mahajánového buddhismu, mnich Nágardžuna (kolem r. 200), je autorem pojednání o kuřidlech. Dílo, které bylo napsáno v sanskrtu a dochovalo se pouze v tibetském překladu, nese titul *Perlová šňůra malé ódy přípravy kuřidel*. Výmluvný je i tento úryvek z indického spisu *Aryabhadracaryapranidhanaraja*:

*Vznešené květiny, skvostné květinové věnce,
hudbu a masti překrásně vonící,
nádherná světla a nejlepší kuřidla
přináším Vítěznému (tj. Buddhovi).
Skvostná roucha a vybrané vůně,
horu sáčků s rozdrčeným kořením
a všechny krásné věci
přináším Vítěznému.*

(Citováno podle A. Krumm-Hellera, přeložil autor.)

Počtem odorantů může s orientálními náboženstvími soutěžit snad jen synkretický kult vúdů, v němž se používá téměř 200 druhů aromatických olejů a více než 130 druhů kuřidel. Kromě běžných éterických olejů (koriandrový, bergamotový, eukalyptový, šafránový, zázvorový, anýzový, cypřišový, puškvorcový, skořicový aj.) se užívají hlavně směsi (např. olej Kleopatřin a Isidin, olej černého umění, kontrolní olej, olej lásky, mistrovský olej, meditační olej, hadí olej, tygří olej), jejichž složení se tají. Z kuřidel jmenujme alespoň andělské kuřidlo, Astartino kuřidlo, kuřidlo pomocné ruky, vysoké oltární kuřidlo, magnetické kuřidlo, mystické kuřidlo, chrámové kuřidlo, kuřidlo tří králů, kuřidlo dvojitého kříže, kuřidlo noční královny Agarbati, kuřidlo bohyně Lakšmí a kuřidlo z netopýří (kočičí, vlčí, holubí) krve (srdce, oči). Domníváme se, že mimořádná účinnost vúdúistických rituálů souvisí mimo jiné právě s obrovským výběrem vonných látek a s detailně propracovaným systémem jejich aplikace.

Bez vonných látek se neobešly ani staré americké civilizace. Při posvátných ceremoniích pálili svou „sladkou trávu“ (tomkovice vonná) Indiáni od Jižní přes Střední Ameriku až po oblast Černonožců severozápadní prerie, a stejně jako asijské kmeny Ainuů, Korjaků a Čukčů, tak i kmeny pobřeží Britské Kolumbie a jižní Aljašky zapalovaly na počest duchů prach ze dřeva a kůry. Původní indiánskou rituální vykuřovací drogou je tabák. Významnou roli hrál i durman, laskavec, jerlín, koka, kakaové boby, fabiana, préríjní pelyněk, bílá šalvěj, americký styrax, borovice (*ocoté*), jedle, jalovec viržinský, mexický cypřiš, baldové listy, různé balzámy a v moderní době i dainiána a další látky. Kuřidlo ze semen stromových druhů durmanů *Datura bicolor* nebo *Datura sanguinea* sloužilo kněžím boha Slunce ve věštírně Sagamozo k vyvolávání extáze. U obyvatel jihoamerických And se zachovalo užívání durmanu dodnes a slouží ke stykům s duchy předků a k divinačním účelům. Durman se tam proto nazývá *yerba de huaca* (hrobní rostlina). Našly se dokonce indiánské kadidelnice ve tvaru durmanových plodů. Laskavec pokládali španělští kolonisté v Mexiku za prokletý, protože byl často používán Aztéky při jejich náboženských rituálech. Mayové užívali k

vykuřování pryskyřici kopálového stromu (*Protium copal*) maysky nazývanou *hach pom*, někdy i pryskyřici sapodillového stromu a jinou pryskyřici zvanou maysky *puk ak*. Pálení těchto amerických obdoba kadidla tvořilo neodmyslitelnou součást každého náboženského obřadu. Pryskyřice byly velmi důležitým a cenným obchodním artiklem. Tvarovaly se do malých plochých kotoučků zdobených křížkováním a pomalovaných jasnou tyrkysovou modří. Spousty takových kotoučků byly objeveny při průzkumu Studny obětí v Chichén Itzá. Pryskyřice se pálily v hliněných nádobách, pro tento účel zvláště vyrobených, na jejichž vnější straně bylo zobrazeno nějaké božstvo. Matné vzpomínky na starou víru a její praktiky se udržely mezi dnešními Mayi v odlehlých krajích. Lakandonští Mayové z Chiapasu stále ještě pálí v hlavním chrámu ve zbořeninách Yaxchilánu kopálovou pryskyřici v typických mayských kadidelnicích. Mayové z východního Yucatánu dosud obětují kuřidla ve svatyni hlavního chrámu ve zříceninách Tulumu na východním pobřeží poloostrova. Indiáni v oblasti Guajany vykuřovali zvláštní pryskyřici zvanou *haiowa*. Časté bylo obětování rostlinných kuřidel duchům jiných rostlin, jak dodnes činí některé kanadské indiánské kmeny např. před nařezáváním javoru, aby z něj získali cukrovou šťávu.

Všude, od Egypta přes Čínu a Indii až po Ameriku, se věřilo, že liturgické úkony mohou přivolat do blízkosti člověka vyšší bytosti. Aby se tam však tyto bytosti mohly udržet a projevit svůj blahodárný vliv, bylo třeba jim za pomoci vůní a kuřidel připravit odpovídající atmosféru.

KUŘIDLA V RITUÁLNÍ MAGII

Pod pojmem magická kuřidla rozumíme látky rostlinného, živočišného nebo minerálního původu, jež se používají k fumigaci (vykuřování, z lat. *fumus* = kouř), která je významnou součástí rituů obřadné magie. Jejich důležitost uznává většina autorů a lze říci, že až na vzácné výjimky se bez kuřidel nelze v magii, a zvláště pak v ceremoniální magii, obejít.

Tyto látky - pokud nehoří samy - se zpravidla zahřívají, pálí nebo praží a vzácně též vaří, aby uvolnily prchavé substance nebo kouř. Klasickým nástrojem používaným v magii k tomuto účelu je železná, litinová, mosazná nebo měděná kadidelnice se žhavým dřevěným uhlím; za nejlepší se pokládá uhlí z révového dřeva. Někdy bývá opatřena perforovanou poklicí. Práce s ní je trochu těžkopádná, ale skýtá nejlepší výsledky. Existují i modernější varianty kadidelnic z plechu, v nichž se topí suchým lihem. V zahraničí se prodávají speciální žhavicí tablety zhotovené ze směsi mletého dřevěného uhlí a ledku. Dobře se hodí pro práci v místnosti, ale jsou příliš malé, takže na nich nelze pálit větší množství kuřidla. Někdy se používají již hotové směsi kuřidel upravené do podoby tyčinek nebo „františků“, které hoří samy. Při obsluze kadidelnice je třeba mít na paměti, že pracujeme s ohněm, a dodržovat nezbytná pravidla bezpečnosti, abychom nezaložili požár.

Pro úplnost je třeba se ještě zmínit o tzv. *nepravých* čili *odpařovacích* kuřidlech, která se používají např. při některých speciálních pracích s magickými zrcadly. Většinou se jedná o lihové výtažky vonných látek nebo o éterické oleje či esence, které se odpařují na miskách, jež bývají zesponu nahřívány. Jako příklad můžeme uvést třeba destilát ze směsi kaštanových květů, dřívíšťalu a vanilky, který se používá v sexuální magii. Předpis na nepravé kuřidlo vhodné pro práci s magickým zrcadlem zní takto:

vinný líc 96 % 110 g
sladovaného semene indického konopí 20 g
rulíkového plodu 10 g
blínového semene 2 g
vráního oka 3 g
durmanového semene 1 g
listí náprstníku 5 g
potměchuti 10 g
opia 5 g
šafránu 5 g
aromatické drogy signované živlem, planetou atd. dle účelu pokusu 20 g

Tato směs se nechá stát 14 dnů v uzavřené láhvi, denně se protřepe a nakonec se vylisuje a přefiltruje.

Ve třicátých letech se u nás konaly pokusy s tzv. vykuřovadly bez ohně, což byly 2-10% lihové roztoky rostlinných silic. Zkoušely se i „lihuprosté okultní vůně“, kde byl jako rozpouštědlo použito místo etylalkoholu čistý glycerín, etylenglykol apod. Silice musely být výhradně přírodní a nesměly být deterpenované. Magik byl místo kadidelnice vybaven rozprašovačem s gumovým balónkem, jímž vůni rozptyloval ve vzduchu. Tato metoda se však neujala a upadla v zapomnění.

Podle některých autorů vyžadují kuřidla předběžnou spagyrickou přípravu, která slouží k jejich animizaci (hlavně minerální látky) nebo k extrakci nejsubtilnějších ingrediencí, což se provádí buď spagyrickým kroužením, sublimací nebo spagyrickou destilací. Obvykle však vystačíme s běžnou magickou preparací.

Účinek kuřidel je několikerého druhu. V první řadě působí kuřidla na operatérovu psýchu a přispívají k „vyladění“ jeho mysli do stavu, v němž je schopen komunikovat s transempirickými entitami. Kuriózní a někdy obtížně dostupné ingredience vykazují zpravidla určité analogie (živlové, planetární, zodiakální aj.), které na základě zákona o korespondencích napomáhají ke zdaru magické operace. Energie vynaložená na získání těchto látek slouží k jejich dynamizaci a představuje důležitý faktor, který se nemalou měrou podílí na dobrém výsledku mágovy práce. V neposlední řadě se zde

pak uplatňuje aspekt, který bychom mohli označit takřka za „fyzikální“. Některé látky jsou silnými kondenzátory astrálního světla a jejich použití usnadňuje evokované entitě, aby se materializovala, ba přímo ji k tomu nutí.

Magická kuřidla se tradičně dělí na čtyři hlavní třídy:

- purifikační (resp. očišťovací nebo přípravná)
- exaltační
- materializační
- obranná

Purifikační kuřidla jsou taková, jež mají připravit místo i operátora k zamýšlenému magickému aktu. *Exaltační* kuřidla, k nimž náleží mnoho narkotik a vonných rostlinných esencí, mají působit přímo na operátérovy smysly a uvést jeho psýchu do žádoucího receptivního stavu. *Materializační* kuřidla jsou zpravidla pomocnou přísadou k ostatním; jsou složena z kondenzačních esencí a představují látku, ze které evokovaný zjev vytváří svůj podstatný tvar. *Obranná* kuřidla slouží k zapuzení evokovaných jevů, když byla evokace skončena.

Purifikační a obranná kuřidla jsou univerzální, exaltační jsou individuální, ostatní druhy kuřidel je nutno zvolit podle povahy operace. Kuřidla purifikační, exaltační a obranná bývají téměř vždy rostlinná, kuřidla materializační skoro vždy živočišná, ale není to pravidlem. Je samozřejmé, že při sestavování fumigačních směsí se přihlíží k pravidlům astrologie, k požadovanému účinku a k povaze evokované entity. Tak je možno mluvit o kuřidlech nekromantických, planetárních, zodiakálních, živlových, individuálních, divinačních a vymítacích. *Nekromantická* kuřidla jsou vykuřovací směsi s exaltačně materializačními účinky. Užívají se při evokacích fantómů zemřelých osob. Kuřidla *planetární*, *zodiakální* a *živlová* jsou zpravidla exaltační a materializační. Skládají se z rozmanitých látek odpovídajících jedné planetě, jednomu zvířetníkovému znamení nebo jednomu živlu, na rozdíl od kuřidel *individuálních*, která přesnou kombinací planetárních, zodiakálních nebo živlových kuřidel vyjadřují již celé horoskopické schéma nebo individualitu evokované bytosti. Speciálním druhem exaltačních kuřidel jsou kuřidla *divinační*. Slouží jako stimulanty při operacích zvědné magie. Na rozhraní mezi purifikačními a obrannými kuřidly stojí kuřidla *vymítací*, kterých se užívá při exorcismech k vyčištění prostoru od astrálních larev a nežádoucích vlivů. Kuřidla lze rovněž rozdělit z hlediska jejich původu. Podle toho, z které ze tří přírodních říší pocházejí, rozlišujeme kuřidla *rostlinná*, *živočišná* a *minerální*. Používá-li se k vykuřování pouze jedna látka, mluvíme o kuřidle *jednoduchém*. Skládá-li se kuřidlo z více složek, jde o kuřidlo *složené*. Většina kuřidel používaných v magii jsou kuřidla složená.

KUŘIDLA PURIFIKAČNÍ

Nejúčinnějšími očištnými kuřidly jsou yzop, tymián a sušené plody jalovce. Další jednoduchá purifikační kuřidla: rozmarýn, sporýš, kozlík, myrha, kadidlo, mastix, benzoé, styrax, santalové dřevo, bílý jantar, bílá pryskyřice, ožanka, hojník, černý bambus, vřes, chrpa, třemdava, kokořík. Dva recepty na dobrá čistící kuřidla uvádí Otokar Griese:

I.

myrha 2 g
kadidlo 3 g
sporýš 2 g
kozlík 2 g
styrax 2 g
bílý santal 1,5 g

II.

mastix 2 g
kadidlo 3 g
bílý jantar 5 g
benzoé 2 g

Purifikační kuřidlo dle Kefera: vavřínová pryskyřice, sůl, kafr, bílá pryskyřice, síra stejným dílem. Tímto kuřidlem se tonifikuje ovzduší vždy ráno a večer po dobu adaptačních příprav na magickou operaci.

Purifikační kuřidlo dle Léviho: kadidlo, myrha, aloe, síra, kafr stejným dílem; přidat trochu bílé pryskyřice a šedé ambry.

Gnostické purifikační kuřidlo: jalovčinky, myrha, kadidlo, mastix, nard, kasdalanthos (?), terpentýn, skořicový olej.

F. Kujath si velmi pochvaluje purifikační kuřidlo složené z kadidla, sandaraku a mastixu v poměru 2 : 1 : 1, které doporučuje tavit na hliníkové fólii.

Speciální Faustovo purifikační kuřidlo: kadidlo, myrha, meduňka, dračí krev, síra, rozmarýn.

Jako čistící kuřidlo se používá i směs kadidla, kafru a kosatce nebo zemědýmu, případně směs kadidla se sporýšem.

Dobře se osvědčují též přípravná kuřidla na bázi některých koření. Uvádíme předpisy na kuřidlo skořicové, hřebíčkové a vanilkové. Analogicky lze sestavit i kuřidlo badyánové.

Přípravné kuřidlo skořicové: skořice, rozmarýn, pivoňka, jasmín, červená růže, pačuli, yzop.

Přípravné kuřidlo hřebíčkové: hřebíček, rozmarýn, andělík, levandule, bílá růže, sasafras, yzop.

Přípravné kuřidlo vanilkové: vanilka, rozmarýn, jalovec, konvalinka, žlutá růže, bílý santal, yzop.

Někdy se používají speciální přípravná kuřidla za účelem přivolání pomocných duchů před zahájením vlastní magické operace (anýz, tomkovice vonná, zimolezen okoličnatý).

KUŘIDLA EXALTAČNÍ

Exaltačními kuřidly jsou téměř všechna takzvaná narkotika, jako konopí, hašiš, opium (někdy se nahrazuje lactucariem), kokain, peyotl (*Lophophora williamsii*), mák, mochna plazivá, blín atd. Dále sem patří aromatická koření jako např. skořice, vavřín nebo muškátový oříšek a celá řada pryskyřic, jako třeba mastix, styrax a myrha. Důležitými exaltačními drogami jsou i červený santal, růžový med a dnes neprávem opomíjená třemdava, která smíchána se stejnými díly vanilky, styraxu a santalu skýtá velmi dobré výsledky. Pro zajímavost uvádíme, že německý okultista Henri Eduard Douval (vlastním jménem Herbert Döhren) zavedl v oblasti exaltačních kuřidel dosti kuriózní inovaci: vykuřování narkotickými léky. Jmenuje konkrétně přípravky Eunarcon, Somnifen, Narconumal, Nombutal, Soneryl, Amytal, Evipan a Pentothal. Bohužel neuvádí jejich planetární korespondence. Dále doporučuje rulík, červený náprstník, oměj šalamounek, mandragorovou tinkturu aj. Syntetický předpis na univerzální exaltační kuřidlo uvádí Jan Kefer:

koriandr 7 dílů
třemdava 18 dílů
opium 13 dílů
mandragora 13 dílů
otočnick 5 dílů
myrha 2 díly
bolehlav 9 dílů
máta peprná 4 díly

Kefer k tomuto kuřidlu poznamenává: „Bolehlav a máta peprná jsou samy o sobě s to přivést člověka do extatického stavu. Působí bezprostředně na psychologický práh. Bolehlav by však osamoceně nepůsobil dosti harmonicky, máta pak jen dráždivě a euforicky. Teprve ve směsi vytvářejí všestranný psychagogický účinek.“

Klasickým exaltačním kuřidlem je Eckartshausenovo kuřidlo, které sestává z těchto ingrediencí: bolehlav 60 g, blín 60 g, šafrán 10 g, aloe 60 g, opium 10 g, mandragora 60 g, lilek 60 g, semeno černého máku 60 g, šťáva z miříku bahenního 60 g, asant 65 g a rojovník (příp. koriandr) 80 g. Místo opia lze použít 80 g nezralých makovic, mandragoru je možno nahradit asi 90 g rulíku. (Poměry dle dr. J. M.) Podobnou směs doporučuje i Agrippa: bolehlav 40 g, blín 40 g, šafrán 10 g, koriandr 40 g, miřík 40 g, černý mák 40 g. (Poměry dle dr. J. M.) Herpentilus, jehož jméno nese jedna slavná příručka černé magie, uvádí složení téměř identické (semeno černého máku, bolehlav, koriandr, miřík, šafrán) a zdůrazňuje, že uvedené komponenty nutno smíchat v nestejných poměrech. Další Agrippův recept zní takto: kořen orobince, šťáva z bolehlavu, blín, tis, barbassa, santalové dřevo, černý mák. Jiná varianta tohoto kuřidla, o níž se zmiňuje Cavendish, se skládá z koriandru, bolehlavu, petržele, fenyklu, santalu, blínu a šťávy z černého máku, zatímco Hyslop a Ratcliffe uvádějí toto složení: 1 díl fenyklového kořene nebo semen, 1 díl kadidla, 4 díly blínu, 1 díl semen koriandru, 1 díl kůry čínské skořice. Duchové přivolání tímto kuřidlem se zahánějí kuřidlem ze směsi stejných dílů asantu a kadidla.

Exaltační kuřidlo podle Grieseho: skořice, hřebíček, muškátový oříšek, mastix, styrax, myrha. Z uvedených látek připravíme extrakt, kterým vykuřujeme.

Exaltační kuřidlo dle Pasquallyho: šafrán, kadidlo, sirný květ, semeno bílého a černého máku, hřebíčkový olej, bílá skořice, mastix, sandarak, muškátový oříšek, semeno bolehlavu.

Předpis na řecké exaltační kuřidlo užívané při evokaci Eróta za účelem milostného očarování:

mana 4 drachmy
styrax 4 drachmy
opium 4 drachmy
myrha 4 drachmy
kadidlo 0,5 drachmy
šafrán 0,5 drachmy

bdelium 0,5 drachmy

Přidat směs šťávy z pryšce křižmolistého a aromatického vína v poměru 1 : 1.

Pro podobné účely sloužilo Řekům i kuřidlo složené z růže, sumachu a listů myrhovníku.

Čínské exaltační kuřidlo (tzv. prášek pěti koření):

2 díly badyánu

2 díly sečuánského pepře

1 díl skořice nebo čínské skořice

2 díly fenyklu

1 díl hřebíčku

Exaltační kuřidlo podle *Grimorium verum* se skládalo z aloového dřeva, kadidla a muškátového květu, exaltační kuřidlo pokleslé lidové magie z konce 18. století sestávalo už jen z kořalky, kadidla a kafru.

KUŘIDLA DIVINAČNÍ

Tradičními divinačními kuřidly jsou jeřabiny, kafrovník, pelyněk černobýl, oman, hadí kořen, badyán, aloisie, rozmarýna, těhozev březový a v neposlední řadě konopí. Delfské kněžky se dostávaly do vizionářské extáze vdechováním kouře z vavřínových listů, myrhy a blínu. Agrippovo divinační kuřidlo sestává z těchto ingrediencí: kořen fialky 50 g, miřík bahenní 50 g, hadí kořen 30 g a lněné semeno 30 g. (Poměry dle dr. J. M.) Místo hadího kořene se někdy používá jitrocel, blešníkovo semeno nebo oman. Toto kuřidlo vyvolává jasnovidnost a prorocké vize. Při práci s ním je třeba používat kadidelnici s perforovanou poklicí, neboť lněné semeno v žáru praská a rozletuje se. Pracujeme-li v obytné místnosti, je nutno jisté opatrnosti, protože dým z této směsi dokáže spolehlivě zlikvidovat i ty nejodolnější pokojové rostliny. Pro zvýšení citlivosti při psychometrických pokusech doporučuje František Kabelák následující odpařovací kuřidlo:

- silice diktanusové 1 g
- silice z topolových pupenů 12 g
- silice růžové 5 g
- silice heliotropové 12 g
- silice z celerových listů 12 g
- tinktura ze siamské benzoe 2 g

Anglické divinační kuřidlo

- 1 čajová lžička řepíku lékařského
- 3 čajové lžičky pelyňku černobýlu
- 4 čajové lžičky mastixu
- 1 kapka esence z pačuli
- 1 kapka esence ze santalového dřeva

KUŘIDLA MATERIALIZAČNÍ

Materializační kuřidla se zhotovují většinou z látek, jako je čerstvá krev, pohlavní sekrety, vhodné tělesné partie živočichů, kostní prášek a různé animizované zeminy. Řidčeji se používají rostliny, jako jsou lilie, heřmánek, mandragora, plod olivy, čaj, podražec, akácie, šalvěj, divizna nebo pampeliška, jejíž kořen se pro tento účel vaří ve vodě. Jako přísada do materializačních kuřidel se používá i plavuň. Velmi vděčným rostlinným materializačním kuřidlem je směs šalvěje a bezové dřevě (Dürrovo kuřidlo), která má tu výhodu, že hoří sama. Oblíbeným řeckým materializačním kuřidlem byla rostlina *katananké* (doslova „donucovací bylina“), kterou se však zatím nepodařilo identifikovat.

Griese doporučuje materializační kuřidlo ze směsi bílého kadidla, jemné mouky, vejce, mléka, růžového medu a oleje. Z těchto látek se nejprve uhněte těsto a z toho pak kuličky, jež se usuší a hází na pánev s řřavým uhlím. Osvědčeným materializačním kuřidlem je podle téhož autora také směs spermacetu s jemně drceným aloovým dřevem, jakož i kostní prášek a sušená beránčí krev. O první z uvedených směsí se zmiňuje již dvorní rada Karl von Eckartshausen (1752-1803) a uvádí, že je vhodná zvláště pro materializaci živlových bytostí.

Materializační kuřidlo dle *Pneumatologia occulta*: kadidlo, myrha, mastix, routa, aloové dřevo, spermacetum.

Materializační kuřidlo užívané v řecké magii: lůj z černého osla, lůj ze strakaté kozy, lůj z černého býka, etiopský kmín (*Ammi copticum*).

V Egyptě se jako prostředek pro „násilné přivolání bohů“ páčila krokodýlí žluč rozetřená s kadidlem nebo skořápky z krokodýlího vejce (případně jeho obsah) smíchané s anýzem. Jiným egyptským materializačním kuřidlem byly pilulky z tuku divoké husy rozetřeného s myrhou, které se spalovaly na dřevěném uhlí z olivového dřeva.

Neobvyklé materializační kuřidlo, které svým složením připomíná černý střelný prach, zmiňuje Kefer:

dusičnan sodný 75 g

sirný květ 20 g

uhelný prášek 6 g

KUŘIDLA OBRANNÁ

Obranná kuřidla se připravují z celé řady drog, jako jsou asant, květ kopretiny, řepík, pivoňka, durman, pelyněk černobýl, vrba, šalvěj, třezalka, routa, síra a magnesium. Obranným kuřidlem je i proskurník, který však má i některé další účinky a je oblíbený v rituálech vúdú. Ve spisu *Pneumatologia occulta* se uvádí recept na toto obranné magické kuřidlo: síra, asant, routa, bobrovina (stejným dílem). Obranné kuřidlo podle Agrippova předpisu se skládá ze směsi poleje obecné, pivoňky, máty a skočce. Dostí nebezpečné obranné kuřidlo zmiňuje Cavendish: síra, myrha, červený santal, shnilá jablka, ocet, hálky z vinné révy a arsenik, to vše smíchané s vinným kalem. V Řecku se používalo obranné kuřidlo složené ze sezamu a černého kmínu, V Egyptě sloužilo k tomuto účelu vykuřování opičími výkaly. Tibetské obranné kuřidlo: asant, himálajský kozlík, puškvorec, paví peří, hadí kůže, kočičí výkaly.

KUŘIDLA VYMÍTACÍ

Hlavní vymítací kuřidla jsou totožná se základními purifikačními kuřidly: jalovec, yzop a tymián. Další drogy užívané k vykuřování při exorcismech: vavřín, bazalka, andělíka, hořec, blešník, kapradí, kuklík, pilát, routa, sporýš, otočník, kokořík, třezalka, fenykl. Po staletí se při vymítání duchů páčil i zemědělský lékařský. Planiku obecnou používali při exorcismech už Staří Řekové a Římané. Ve spisu *Practica exorcistica* Valeria Polydora z Padovy vydaném r. 1608 se uvádí „strašlivé kuřidlo na vyhnání ďábla a zrušení prokletí“ tohoto složení: galbanum, síra, asant, podražec a routa.

KUŘIDLA NEKROMANTICKÁ

Tradičním nekromantickým kuřidlem je pelyněk pravý. Pálí se ve směsi se santalem (exaltační složka). Rovněž laskavec, zasvěcený Saturnu a Artemidě, je významným nekromantickým kuřidlem. Užíval se při pohanských pohřebních obřadech. Dobrým nekromantickým kuřidlem je i tis červený. Pro svoji vysokou toxicitu je však v moderní magii obsolentní. K nekromantickým drogám dále patří čechřice vonná a zerav západní. Vynikajícím nekromantickým kuřidlem je harmala mnohodílná (*Peganum harmala*) zvaná též syrská routa, která bývá ztotožňována s rostlinou *moly*, zmiňovanou v Homérově *Odyssei*. Areál jejího původního rozšíření zahrnuje oblast kolem Středozemního moře, část Středního východu, střední Asie a severní Afriky. Její využití v nekromantii popsal český hermetik František Kabelák (1902-1969). Droga obsahuje stejné alkaloidy (harmin a harmalin) jako jihoamerická „liana duchů“ *Banisteriopsis caapi*, užívaná Indiány z povodí Orinoka a Amazonky k navození extatických stavů. Do nekromantických kuřidel se někdy v symbolickém množství přidává oměj šalamounek jako „úlitba“ andělu smrti.

Předpis na univerzální nekromantické kuřidlo:

pelyněk 2 díly
bílý santal 2 díly
aloe nebo styrax 1 díl
třemdava 1 díl
laskavec 1 díl
harmala 1 díl
tis červený (trocha)

KUŘIDLA PLANETÁRNÍ

Jednoduchá planetární kuřidla dle Jednoduchá různých pramenů

Planeta	Piobb	Papus	Petrus von Abano
☉ Slunce	otočník	vavřín	červený santal
☾ Luna	kosatec	magnetovec	aloe
♂ Mars	vřes	styrax	pepř
☿ Merkur	jalovec	jalovec	mastix
♃ Jupiter	máta	aloové dřevo	šafrán
♀ Venuše	sporýš	mošus	bílá skořice
♄ Saturn	mák	síra	síra

Složená planetární kuřidla dle Randolpha

☉ Slunce

pomerančová kůra 400 g

list ibišku 100 g

parmské fialky 300 g

levandule 200 g

☾ Luna

šafrán 300 g

lipový květ 200 g

tumain (?) 300 g

list zimolezu 200 g

♂ Mars

árón 215 g

máta 335 g

list konopí 150 g

šeřík 120 g

česnek 180 g

☿ Merkur

anýz 200 g

kůra akácie 100 g

česnek 50 g

planetární parfém (?) 167 g

durman 400 g

jablečná šťáva 250 g

♃ Jupiter

květ fialky 280 g

semena sezamu 250 g

šťáva z aloe 150 g

stonek zimolezu 320 g

♀ Venuše

ananasová šťáva 320 g

list lilie 100 g

šeřík 150 g

růže 135 g

myrta 245 g

list mandragory 50 g

♄ Saturn
blín 250 g
kořen manilského konopí 150 g
kořen mandragory 380 g
fazole 20 g
opium 50 g
kmín 50 g

Složená planetární kuřidla dle Bardona:

☉ Slunce: červený santal, myrha, aloové dřevo, kadidlo, šafrán, květ karafiátu, vavřín stejným dílem.

♃ Luna: aloe, semeno bílého máku, styrax, benzoe stejným dílem; přidat špetku kafru.

♂ Mars: semeno cibule, kopřiva, hořčičné semeno, lněné semeno, routa, máta peprná stejným dílem.

☿ Merkur: mastix, kadidlo, květ karafiátu, anýz, jalovcové dřevo, květ heřmánku, kozlíkový kořen stejným dílem.

♃ Jupiter: šafrán, lněné semeno, kořen fialky, květ pivoňky, list petunie, list břízy stejným dílem.

♀ Venuše: skořice, květ růže, koriandr, kvindlové květy (*Floros Serpilli*), květ lilie stejným dílem.

♄ Saturn: semeno černého máku, list vrby, routa, kapradí, kmín, fenykl stejným dílem.

Tradiční složená planetární kuřidla podle Agrippy v úpravě Pierra Piobba:

☉ Slunce: šafrán, aloové dřevo, balzám, vavřínové bobule, hřebíček, myrha, kadidlo stejným dílem, trochu pižma a šedé ambry. Přidáme orlího mozku a krve z bílého kohouta, uděláme těsto, usušíme a rozmělníme na prášek.

♃ Luna: bílý mák, styrax, benzoe, kafr, žabí hlava, býčí oko (minerál) stejným dílem. Přidáme krve z mladé husy nebo hrdličky, uděláme těsto atd.

♂ Mars: pryšec, bdelium, čpavková sůl, kořen čemeřice, prášek z magnetovce, síra stejným dílem. Přidáme krve z černé kočky a havraniho mozku, uděláme těsto atd.

☿ Merkur: mastix, kadidlo, hřebíček, mochna plazivá, achátový prášek stejným dílem. Přidáme liščí krve a stračího mozku, uděláme těsto atd.

♃ Jupiter: jasanové semeno, aloové dřevo, styrax, benzoe, prášek lazurový stejným dílem a trochu konečků pavího peří. Přidáme krve ze dvou nebo tří vlaštovek, jeleního mozku, uděláme těsto atd.

♀ Venuše: pižmo, šedá ambra, aloové dřevo, červené růže, prášek z červených korálů stejným dílem. Přidáme holubičí nebo hrdliččí krve a dva nebo tři vrabčí mozky, uděláme těsto atd.

♄ Saturn: černý mák, blínové semeno, kořen mandragory, prášek z magnetovce, myrha stejným dílem. Přidáme netopýří krve a mozku z černé kočky, uděláme těsto atd.

Tyto předpisy se s drobnými obměnami objevují v celé řadě magických příruček.

Univerzální planetární kuřidlo dle Agrippy: římská šalvěj, muškátový oříšek, aloové dřevo, mastix, šafrán, skořice a myrta smíchané stejným dílem.

Nejčastěji se pro svoji výraznou polaritu používají kuřidla solární a lunární. Připomeňme proto ještě solární kuřidlo dle Léviho, sestávající ze skořice, kadidla, šafránu a červeného santalu, který je významným solárním kuřidlem s výrazně exaltačními účinky. Obdobnou směs uvádí Kefer: 9 dílů šafránu, 5 dílů kadidla, 2 díly červeného santalu a 5 dílů myrhové vody, tj. práškové myrhy rozvařené v horké vodě. Dobrým lunárním kuřidlem je bílý santal, který často tvoří základní složku různých kuřidel. Ve směsi s kadidlem slouží jako purifikační, ve směsi s levandulí jako exaltační kuřidlo. Smíchan s rozdrcenou vrbovou kůrou se pálí za ubývající Luny. Samostatně se používá při exorcismech. Jako přísada do lunárních kuřidel se někdy přidává gardénie.

Kuřidla odpovídající transsaturnským planetám nejsou dosud dostatečně prozkoumána. Jako jednoduché uranické kuřidlo se někdy uvádí všehož, Neptunu odpovídá lišejník islandský, mořské

chaluhy a některé houby. Plutonické entity nereagují na rostlinná kuřidla. Při jejich evokaci slouží jako kuřidlo páry z roztavených kovů a výpary z krve obětního zvířete.

Na tomto místě je třeba poznamenat, že libovůle, s níž jednotliví autoři zacházejí s planetárními korespondencemi, je jen zdánlivá. Není tomu totiž tak, že by jedna věc byla analogická pouze jediné jiné věci, ale může být analogická více věcem současně, byť v různé míře. Někdy se v této souvislosti hovoří o tzv. primárních, sekundárních, a dokonce i terciálních signaturách. Tím se vysvětluje zdánlivý zmatek, který v této oblasti panuje, neboť různí autoři někdy uvádějí pro jednu a tutéž věc rozdílné analogie. Tak např. rostlina *Cannabis indica* je primárně signována Lunou (účinky na psychiku - zvýšení empatie), sekundárně Saturnem (účinky na motoriku - zklidnění), terciálně Marsem (rostlina je na omak drsná, ostrá, kouř škrábe v krku a dráždí ke kašli) a na pozadí je patrný ještě vliv Neptunu (změněné vědomí), kterému jsou analogické všechny drogy v užším slova smyslu. Při sestavování složených kuřidel se k sekundárním, resp. terciálním signaturám často přihlíží.

KUŘIDLA ZODIAKÁLNÍ

Jednoduchá zodiakální kuřidla dle různých pramenů

Znamení zvěrokruhu	Agrippa	Jayanti
♈ Skopec	myrha	zázvor
♉ Býk	šalvěj	šalvěj
♊ Blíženci	mastix	petržel
♋ Rak	kafr	pampeliška
♌ Lev	kadidlo	paprika
♍ Panna	santal	lékořice
♎ Váhy	galbanum	jitrocel
♏ Štír	moračina	černý bez
♐ Střelec	aloové dřevo	třepenatka
♑ Kozoroh	asant	lobelka
♒ Vodnář	pryšec	šišák
♓ Ryby	tymián	meduňka

Složená zodiakální kuřidla dle Gregoria v úpravě Františka Kabeláka

♈ Skopec: vavřík, jalovec, rozmarýna, anýz

♉ Býk: aloe, vrba, pelyněk

♊ Blíženci: anýz, santal, náprstník, hloh, kopr

♋ Rak: mák, šťovík, chmel

♌ Lev: hořec, čemeřice, hřebíček

♍ Panna: lipový květ, aloe

♎ Váhy: levandule, jasmín, jalovec

♏ Štír: tymián, kmín, šafrán, mařinka vonná

♐ Střelec: heřmánek, šalvěj, arnika

♑ Kozoroh: šťovík, sléz, rulík

♒ Vodnář: mlíčí, trnka, kdoule, černý bez

♓ Ryby: šafrán, vrba, chvojka

Zodiakální kuřidla se v porovnání s kuřidly planetárními používají dosti zřídka.

KUŘIDLA ŽIVLOVÁ

Obecně lze říci, že kuřidla odpovídající živlu ohně bývají zpravidla martická, kuřidla pro vzdušný živel bývají většinou merkurická, pro invokaci vodního živlu se užívají látky signované Lunou a pro Zemi přicházejí v úvahu saturnské drogy.

Složená živlová kuřidla

- △ Oheň: cibule, česnek, pepř, hořčičná semínka.
- △ Vzduch: lískové oříšky (může být i listí nebo kůra), jalovcové bobule, růžové květy nebo listí, semena koriandru.
- ▽ Voda: oves, řepné semeno, květy nebo listy pivoňky, třešňové listy, popřípadě kůra.
- ▽ Země: petržel (kořen, nať nebo semena), semeno kmínu, jitrocel, květ karafiátu nebo meduňkové listí.

Univerzální živlové kuřidlo: kořen anděliky, list šalvěže, lipový květ, slupky z okurek nebo jádra tykve, květy nebo listy akácie, heřmánek, květy, listy nebo hlíza lilie, skořicový květ nebo kůra, kopřivové listí, listí z máty peprné, topolové listí, květy nebo listy fialky (příp. macešky), vrbové listy nebo kůra, tabák (zelený nebo sušený).

Z uvedených směsí se připravují tzv. fluidické kondenzátory, což jsou speciálně upravené vodné nebo lihové výtažky z výše uvedených látek, které mají v magii široké použití. Fluidické kondenzátory, jichž existuje celá řada, pronikly do širšího povědomí díky Františku Bardonovi (1909-1958), ale znal je již P. B. Randolph (1815-1875) a dávno před ním s nimi pracoval Paracelsus (1493-1541). Pro fumigační účely se fluidickými kondenzátory napouštějí různé báze, např. aloové dřevo nebo bezová dřev. Přidáním fluidických kondenzátorů lze výrazně zvýšit účinnost kuřidel, zvláště materializačních a nekromantických.

KUŘIDLA INDIVIDUÁLNÍ

Základním předpokladem pro sestavení individuálního kuřidla je znalost analogií a jistá praxe. Na ukázkou, jak mohou individuální kuřidla vypadat, uvádíme kuřidlo pro evokaci anděla vzduchu Chasana podle ritů řádu *Golden Dawn*, recept na tzv. pekelnou břechku užívanou při evokaci merkurické inteligence Taftartarat dle Allana Bennetta (1872-1923), dva předpisy na kuřidlo pro invokaci starého, v posledních desetiletích však „revitalizovaného“ keltského božstva Cernuna a recept na tzv. keltskou směs, která byla vyvinuta v posledních letech pro účely velkých invokací keltského egregoru.

Kuřidlo pro evokaci anděla vzduchu Chasana: galbanum, máta peprná, osikové listí, malý topas, žluté pero, magnetovec.

Pekelná břechka: hadí maso, hadí krev a muškátový oříšek vařit v mléku.

Cernunovo kuřidlo I: kadidlo, vavříin, cypřišové jehličí nebo dřevo, blín černý, sporýš stejným dílem; přidat několik kapek esence z pačuli, esence z hřebíčku a modřínového terpentýnu.

Cernunovo kuřidlo II: 2 díly kadidla, 1 díl vavřínu, pelyňku, sporýše, pačuli a cypřišového dřeva nebo jehličí z borovice; přidat několik kapek muškátové esence, hřebíčkové esence, terpentýnu, olivového oleje, medu, červeného vína a operatérova vlastního semene a krve.

Keltská směs:

pelyněk 3 díly

červený santal 3 díly

kadidlo 2 díly

aloe 2 díly

blínové semeno 1 díl

jmelí 1 díl

dubová kůra 1 díl

trochu mletého magnetovce

špetka čtyřlístků

KUŘIDLA ROSTLINNÁ

Mezi rostlinnými kuřidly zaujímají výsadní postavení pryskyřice, které jsou nejdůležitějšími magickými kuřidly. Mají účinky jak purifikační, tak exaltační a některé i materializační a obranné. Pro jejich mimořádný význam se jimi budeme zabývat podrobněji.

Kadidlo (*Thus orientale, Gummi olibanum*)

Původ: Kadidlovník pravý (*Boswellia sacra*) a další druhy březulovitých rostoucí v jižní Arábii a severovýchodní Africe. O původu kadidla kolovaly ve starověku četné legendy, které ve snaze o udržení monopolu šířili obchodníci z producentů oblastí. Na jednu z takových báchorek se určitě nachytl Hérodotos (asi 484-425 před n.l.), když napsal: „Stromy plodící kadidlo jsou střeženy okřídlenými hady malého vzrůstu a různých barev, visícími ve velkých množstvích na každém stromě.“ Ještě P. A. Mattioli (1501-1577) si nebyl zcela jist, jak vlastně kadidlovník vypadá. Ve svém Herbáři aneb Bylináři píše: „Lidé, kteří sbírají kadidlo a kteří vládnou lesy kadidlovými slují *Minaei*, a nedovolují žádnému cizinci, aby uzřel a prohlédl si stromy kadidlové. Proto také nevíme ničeho jistého bližšího o těchto stromech. Někteří pouze tvrdí, že mají listy podobné listům bobkovým. *Garzias ab horto in aromat. hist. lib. 1 cap. 7* píše, že strom kadidlový jest nízký a má listy podobné jako mastix a roste pouze v Arábii.“

Vlastnosti: Prodává se v snadno se drtících kulovitých nebo podlouhlých zrnech velikosti hrachu až lískového oříšku, průsvitných, čistých, žlutavých až nahnědlých, zevně bělavě poprášených, lasturového lomu, voskového lesku. Při zahřívání vydávají příjemnou balzamickou vůni. Nejlepší je kadidlo tzv. vybrané (*Olibanum electum*). Horší druh, *Olibanum naturale* nebo *in sortibus*, je tmavší, často spleené a nečisté, méně příjemné vůně.

Kadidlo je snad vůbec nejdůležitějším kuřidlem, protože má téměř univerzální použití (signatura: Slunce). Je i jedním z nejstarších kuřidel, neboť již král Šalamoun uzavřel s královnou ze Sábý dohodu o dovozu kadidla jak pozemními, tak námořními cestami. Kadidlo lze v případě nouze nahradit rozmarýnou. Účinek protikladný kadidlu má rtuť.

Benzoe (*Resina benzoe, Assa dulcis*)

Původ: Styrač sumaterský (*Styrax benzoin*). Je domovem v západní Indii a na Sumatře.

Vlastnosti: Tvoří dosti velká, nažloutlá zrna, mléčně lasturového lomu (*in granis*) nebo častěji nepravidelně spleené kousky velikosti mandle (*amygdaloides*); někdy též nahnědlou hmotu s mála bělavými zrny (*in massis*). Rozlišují se tyto druhy:

- benzoe siamská (kousky pěkně mandlovitě nebo světle hnědá hmota s četnými velkými zrny vonící po vanilce),
- benzoe kalkutská (červenohnědá hmota s drobnými, bílými zrny, příjemně vonící),
- benzoe sumaterská (hnědá, četnými mandlovitými zrny prostoupená hmota dobré vůně),
- benzoe penangská (dírkovitá, nečistá, roztavením získaná hmota, příjemné, ale poněkud ostřejší vůně).

Stejně jako kadidlo vyvolává i benzoe stav vytržení. Spojuje v sobě solární vlivy s lunárními, hlavní signaturou je však Venuše. Ve směsi s kadidlem se používá k invokaci gnómů (benátský rituál). Benzoe je spolu s růžovou silicí a červeným santalem součástí exaltačního „kuřidla lásky“, které vyvinul Aleister Crowley. Při muslimských ceremoních se spaluje benzoe, aloové dřevo, santal a pačuli. Díky tomuto vykuřování mají stoupat duše do nebes.

Myrha (*Gummi[resina] myrrha, Gummi Smyrnae*)

Původ: Myrhovník pravý (*Commiphora myrrha*) a další druhy myrhovníků rostoucí na západním pobřeží Arábie a ve východní Africe.

Vlastnosti: Tvoří kousky velikosti hrachu, ořechu až pěsti barvy hnědožluté až červenohnědé. Kousky jsou nepravidelně hrbolaté, na povrchu drsné, poprášené, málo průsvitné, tuhé, za mrazu se snadno roztírají. Myrha má charakteristickou balzamickou vůni a kořenou, hořkou chuť. Při zahřívání se nadme, aniž by roztála, při vyšší teplotě shoří.

Myrha je starým exaltačním kuřidlem. Podle J. H. Breasteda používali myrhu už v Egyptě za první dynastie. Pálila se vždy v poledne jako oběť bohu slunce Ra. Také v islámském světě byla myrha vysoce ceněným kuřidlem. Muslimové věřili, že myrha pochází z Mekky a je proto svatá. Vykuřování myrhou, která je signována Sluncem, Saturnem, Lunou a Venuší, vyvolává obdiv. Používá se i při svěcení talismanů apod.

Aloe (*Gummi aloë*)

Původ: Aloe pravá (*Aloë vera*) a další druhy aloe (*A. vulgaris*, *A. africana*). Aloe pochází pravděpodobně z Kanárských ostrovů, kde roste planě. Dnes roste a částečně se i pěstuje v tropických krajinách Asie, Afriky i Ameriky. Zplaněle roste také ve Středomoří (Itálie, Španělsko).

Vlastnosti: Rozlišují se dva druhy aloe: aloe lesklá (*Aloë lucida*) a aloe jaterná bez lesku (*Aloë hepatica*). Vznikají různou přípravou a teplotou při zahušťování šťávy. Droga tvoří hnědé, zelenavě hnědé až leskle černé kusy někdy obalené práškem. Lesklé druhy jsou ve střípcích průhledné, lasturového lomu, matné druhy jsou zakalené, neprůhledné, rovnějšího, více zrnitého lomu. Vůně je zvláštní, nepřijemně šafránová, chuť velmi hořká.

Aloe je významným materializačním a nekromantickým, ale i exaltačním kuřidlem. Odpovídá Saturnu, Jupiteru, Martu a Luně. Duchové přívabení kuřidlem z aloe se zahánějí kuřidlem ze síry.

V souvislosti s aloe je třeba připomenout aloové (též rajske) dřevo (*Lignum aloë*), které však nemá s aloe nic společného, nýbrž pochází z orličínu indického (*Aquillaria mallacensis*). Podle některých autorů je i v Bibli zmiňovaná aloe vlastně orličín. Jedná se o významné exaltační kuřidlo, které je součástí mnoha fumigačních směsí. Téměř nepostradatelný byl orličín hlavně v období renesance. V Indii je orličín tradičním kuřidlem. V hindštině se nazývá *agar*. Od tohoto názvu je odvozen výraz *agarbati* (doslova: hořící orličín), obecně označující vykuřovací tyčinky. V Číně je oblíbená vykuřovací směs orličínu čínského (*Aquillaria sinensis*), styraxu, benzoe, kadidla a hřebíčku. Vůni aloového dřeva zbožňoval Napoleon.

Styrax, též **storax** (*Resina styracis*) nazývaný také židovské kadidlo

Původ: Zdrojem styraxu jsou dva botanicky odlišné druhy dřevin:

1. styrač obecný (*Styrax officinalis*), rostoucí v Řecku, Sýrii a Palestině,
2. ambron východní (*Liquidambar orientalis*), domovem v severním Íránu a Malé Asii, kde tvoří místy celé lesy.

Vlastnosti: 1. Žlutočervená, vanilkou vonící pryskyřice.

2. Styrax z ambroně je dvojího druhu:

a) *Styrax liquidus*, získávaný vařením a lisováním kůry a dřeva, je hustá, terpentýnovitá, lepkavá, šedohnědá hmota zvláštní, příjemně balzamické vůně a nahořklé chuti.

b) *Styrax calamitus* (resp. *solidus*) tvoří nahnědlou až černou, hrubě práškovanou nebo splenou hmotu styraxové vůně; jde vlastně o odpad získaný při výrobě tekutého styraxu.

Styrax je látkou vysloveně psychagogickou. Je martické, merkurické a solární povahy. Agrippa u styraxu uvádí s odvoláním na Orfea též jupiterskou korespondenci. Lze však uvažovat i o korespondenci lunární, neboť ve starověku byl styrax zasvěcen bohyni Hekatě. Hekatino kuřidlo: styrax, kadidlo, myrha, semena harmaly stejným dílem. Styraxové dřevo se přidává do purifikačních kuřidel, pryskyřice je častou složkou exaltačních vykuřovacích směsí.

Mastix (*Resina mastix*, *Gummi lentisci*)

Původ: Pistácie lentišek (*Pistacia lentiscus*); roste ve Středomoří.

Vlastnosti: Tvoří slzovitá, skoro kulovitá zrnka, průsvitná, tvrdá, křehká, světle nažloutlá, bíle poprášená, při zahřátí příjemně vonící. Při žvýkání měkne a lepí se na zuby. Nejlepší je mastix vybraný (*electa*); přírodní (*naturalis*) bývá znečištěn kůrou, pískem a tmavšími zrnky.

Mastix, který odpovídá Merкуру a Slunci, je speciálním kuřidlem Rafaelovým. Má purifikační a exaltační účinky.

Asant čili **čertovo lejno** (*Gummi(resina) assae-foetidae*, *Merda daemonis*)

Původ: Ločidlo čertovo lejno (*Ferula assa-foetida*) domovem v západní Asii, zvláště v Afghánistánu.

Vlastnosti: Asant je šedohnědá hmota se světlými slzami, která má zvláštní, pronikavý, nepříjemný a vytrvalý česnekový zápach a hořce kořenou chuť. Rozlišuje se *Assa-foetida in lacrimis* (granulovaná) a *in massis* (kusová).

Asant, signovaný Saturnem, je nejdůležitějším obranným kuřidlem.

Sandarak (*Resina sandarac*)

Původ: Sandarakovník článkovaný (*Tetraclinis articulata*). Roste v pohořích severní a západní Afriky, zejména v Alžírsku a Maroku.

Vlastnosti: Sandarak tvoří podlouhlá, křehká, bělavá, nažloutlá až nahnědlá zrna obvykle bíle poprášená, sklovitého lomu, hořké chuti a příjemně balzamické vůně. Horší druhy bývají znečištěné a zakalené.

Sandarak je dobrým, byť dnes opomíjeným exaltačním kuřidlem. Jeho planetární korespondence je merkurická.

Dračí krev (*Resina sanguis draconis*) se získává z několika různých rostlin:

Droga	Původ
dračí krev východoindická (<i>Resina draconis ostindicana</i>)	rotang dračí (<i>Calamus draco</i>)
dračí krev africká (<i>Resina draconis africana</i>)	dračinec obecný (<i>Dracaena draco</i>)
dračí krev americká (<i>Resina draconis americana</i>)	křídlok dračí (<i>Pterocarpus draco</i>)
dračí krev mexická (<i>Resina draconis mexicana</i>)	ladel dračí (<i>Croton draco</i>)

Vlastnosti: Dračí krev je tmavě krvavě hnědá, drobivá, na lomu lesklá hmota, neprůhledná, buď v zrnkách, plochých kusech či hůlkách, bez zápachu, chutná nasládle a zbarví slinu červeně.

Bývá součástí purifikačních kuřidel a uplatňuje se i při exorcismech. Jako přísada do kuřidel zvyšuje jejich účinnost. Planetárně odpovídá Marsu.

Balzám (*Balsamum*)

Existuje celá řada vonných balzámů, z nichž nejznámější je tzv. pravý balzám (*Balsamum orientale verum*), který pochází z myrhovníku gileadského (*Commiphora gileadensis*) a nazývá se také balzám gileádský, jerišský, egyptský nebo mecký (podle Mekky). Z dalších balzámů uvádíme:

Droga	Původ
balzám kanadský (<i>Balsamum canadense</i>)	jedle balzámová (<i>Abies balsamea</i>) aj.
balzám kopaivský (<i>Balsamum copaivae</i>)	kopaiva lékařská (<i>Copaifera officinalis</i>)
balzám toluánský (<i>Balsamum toluatum</i>)	vonodřev balzámový (<i>Myroxylon balsamum</i> , var. <i>genuinum</i>)
balzám peruánský (<i>Balsamum peruvianum</i>)	vonodřev balzámový Pereirův (<i>Myroxylon balsamum</i> , var. <i>pereirae</i>)
balzám gurjanský (<i>Balsamum gurjunicum</i>)	dvojkřídlač štíhlý (<i>Dipterocarpus gracilis</i>)
balzám karpatský (<i>Balsamum carpaticum</i>)	borovice limba (<i>Pinus cembra</i>)
balzám mariánský (<i>Balsamum Mariae</i>)	pona obvejčitá (<i>Calophyllum inophyllum</i>)
balzám rasamala (<i>Balsamum rasamala</i>)	rasamala ztepilá (<i>Altingia excelsa</i>)

Do kategorie balzámů náleží i těkavé složky silic některých jehličnanů zvané terpentýny, např. terpentýn evropský z jedle, ze smrku a z borovice, terpentýn francouzský z borovice přímořské, terpentýn benátský z modřínu a další. Balzámy jsou exaltačními a očistnými kuřidly, přičemž u balzámů pocházejících z jehličnanů převažuje účinek purifikační. Jejich planetární korespondence jsou převážně solární.

Kopál (*Copal*)

Kopály jsou fosilní i recentní pryskyřice z různých druhů dřevin. Fosilní kopály jsou tvrdé, mají bradavičnatý povrch, žlutou až červenohnědou barvu. Nacházejí se hlavně v Africe: kopál zanzibarský, mozambický, madagaskarský, kapský, konžský, angolský, gabunský aj. Východoafrické kopály pocházejí ze stromů rodu drsnolusků (*Trachylobium*). Recentní, tzv. nepravé kopály se dovážejí nejen z Afriky (kopál mopane, kopál inhambane), ale především z východní Indie a Ameriky. Jsou měkčí, v teple poněkud lepkavé, mají balzamickou vůni: kopál americký (brazilský), východoindický (sandaron), manilský (indická damara) aj. Nejdůležitějšími zdroji kopálů jsou kurbaryl obecný (*Hymenaea courbaril*), kopáloň indická (*Vateria indica*) a damarůň jižní (*Agathis*

australis), z níž pochází fosilní australský kaurikopál. Kopály jsou většinou merkurické povahy a slouží jako purifikační a exaltační kuřidla.

Mana (*Manna*)

Tzv. perská nebo židovská mana (*Manna alhagina*, *Manna hebraica*) pochází z manovce mouřeninského (*Alhagi maurorum*), který roste v pustinách Egypta, Sýrie a Íránu. Další druhy many se získávají z jiných stromů. Pravá mana tvoří žlábkované rampouchy 12-20 cm dlouhé a 3 cm i více široké, skoro ploché, dosti suché, lesklé, bělavé s nažloutlými okraji, příjemně sladké chuti. Horší druhy jsou úlomky nebo měkká hmota bělavě až hnědě zbarvená, lepkavá, ostřejší a škrabavé chuti. V moderní magii se mana nepoužívá, nicméně ve starověku patřila k poměrně běžným exaltačně-purifikačním kuřidlům.

Jantar (*Succinum*, *Electrum*)

Tuto zkamenělou pryskyřici pravěkých stromů není třeba blíže popisovat, neboť je - na rozdíl od mnoha z výše uvedených látek - obecně známá díky svému uplatnění ve šperkařství. V magii se jantar užívá jako přísada do purifikačních kuřidel a při pálení se někdy kombinuje s benzoe. Je signovaný Sluncem.

Dále uvádíme některé méně významné pryskyřice, které jsou však někdy potřebné ke speciálním účelům. Údaje o jejich použití a korespondencích jsou, bohužel, neúplné. Prameny jsou v tomto směru skoupé a ne všechny uvedené látky měl autor příležitost sám vyzkoušet.

Droga	Původ	Poznámka
bdelium (Resina bdelii)	balzamovník africký (<i>Commiphora africana</i>)	Bdelium je exaltační kuřidlo martické povahy. V současné době se pravé africké bdelium již na trhu nevyskytuje. K dostání je pouze indické bdelium (tzv. guggul), pocházející z indických druhů březulovitých (<i>Commiphora mukul</i> , <i>Commiphora roxburghii</i> aj.), příp. jeho náhražky (tzv. horské mango).
ladanum, též labdanum (Resina ladani)	cist ladanový (<i>Cistus ladanifer</i>)	Purifikační a exaltační kuřidlo solární povahy. Ve směsi s ambrou, pižmem, hřebíčkem, santalem a aloovým dřevem sloužilo jako čistící kuřidlo v dobách moru.
opoponax (Gummi opoponax)	moračina opoponaxová (<i>Opoponax chironium</i>)	exaltační kuřidlo odpovídající znamení Štíra
skamonium (Resina scammonii)	svlačec počistivý (<i>Convolvulus scammonia</i>)	exaltační kuřidlo saturnsko-merkurické povahy
damara (Resina dammar)	damaroň bílá (<i>Agathis dammara</i>)	exaltační kuřidlo odpovídající Venuši a Merkuru
amonium (Gummiresina ammoniacum)	ošak amoniakový (<i>Dorema ammoniacum</i>)	Saturnské obranné kuřidlo; vůní připomíná bobří pižmo, které též nahrazuje.
galbanum (Gummiresina galbanum)	ločidlo galbanorodé (<i>Ferula galbaniflua</i>)	exaltační kuřidlo odpovídající znamení Vah
gvajak (Resina guajaci)	gvajak léčivý (<i>Guajacum officinale</i>)	exaltační kuřidlo
elemi (Resina elemi)	různé druhy březulovitých (<i>Burseraceae</i>)	Exaltační kuřidlo; voní po kopru a odpovídá znamení Blíženců.
šibu, kašibu, též gomart (Resina chibou)	březule balzámová (<i>Bursera simaruba</i>)	exaltační kuřidlo
bílá pryskyřice (Resina alba, Resina pini)	borovice lesní (<i>Pinus silvestris</i>)	purifikační kuřidlo lunárně-saturnské povahy

Patří sem i kdysi v magii velmi oblíbené topolové pupeny (*Gemmae populi*), jejichž účinnou složkou je pryskyřice.

Jako pojivo se do kuřidel někdy přidává arabská guma (*Gummi arabicum*), pocházející z různých druhů citlivkovitých (*Mimosaceae*), nebo tragantová guma (*Gummi traga[ca]ntha*), získávaná z kozlíku tragantového (*Astragalus gummifer*). Obě tyto pryskyřice jsou samy prakticky bez vůně.

Hlavní z Faustových evokačních kuřidel sestávalo výhradně z pryskyřic: kadidlo, myrha, mastix, aloe. Převážně z pryskyřic se skládá i Abramelinovo kuřidlo: kadidlo, styrax a aloové dřevo v poměru 4 : 2 : 1. Podle Crowleyho, který tuto směs rád používal, symbolizuje kadidlo oběť pravé vůle, styrax pozemskou touhu, temnou, sladkou a mazlavou, zatímco aloové dřevo, signované Střelcem, představuje šíp, symbol inspirace. Bardonovo univerzální kuřidlo: kadidlo, myrha, styrax, benzoe, aloe stejným dílem.

Rostliny jsou hned po pryskyřicích nejčastějšími složkami magických kuřidel. Používají se prakticky všechny jejich části, a to jak bylin, tak i dřevin: nať, listy, květy, plody, kořen, kůra i dřevo. O rostlinných kuřidlech je nejlépe uvažovat v souvislosti s jejich planetárními analogiemi.

☉ Slunce

Rostliny sluneční jsou obecně vonné. Řadí se sem též ty, jež se otáčejí ke slunci jako slunečnice nebo ty, které klopí anebo zavírají okvětní lístky po západu slunce a jež je pomalu otevírají s východem slunce, jako je vavřín, pivoňka apod. Příklady:

andělíka	majoránka	skořicovník
pryskyřník	rdesno	brambořík
santal červený	otočník	levandule
lotos	žito	pomerančovník
ječmen	zelí	kopretina
šafrán	vratič	tymián
drchnička	řeřicha	prvosenka
vlaštovičník	rozmarýna	hořec
šalvěj		

☾ Luna

Luně jsou zasvěceny rostliny vodní a ty, které zvláště podléhají měsíčním fázím, jako palma, o níž se říká, že za každé lunární hodiny vyráží větev, nebo bílá lilie, jíž prý přibývá a ubývá na hmotě a na počtu listů s měsícem. Vrbu, která je rovněž signována Lunou, uctívaly ve starověkém Řecku čarodějnice a byla zasvěcena Hekatě, Kirké a Persefóně. Další příklady:

lilek jedlý	kuří noha	okurka
rákos	třtina	leknín
locika	meloun	kafrovník
řepa	tykev, dýně	tamaryšek
vodní oves	kolník planý	vlčí mák
santal bílý	lípa	jasmín

♂ Mars

Rostliny Marsu se třídí podle těchto svých vlastností:

1. Rostliny jedovaté přílišným nadbytkem tepla (pryšec, česnek).
2. Rostliny s trny a ostny nebo ty, které pálí, píchají a při doteku způsobují na kůži puchýře a otoky (např. kopřiva).
3. Rostliny, které vynucují slzy při loupání nebo při jídle (cibule, hořčice, křen). Příklady:

pelyněk	řeřicha	světlík
artyčok	mečík	vraní nožka
vřes	ředkev	reveň
dřín	kručinka	jitrocel
chřest	rulík	trnka

ohnice	paznehtník	užanka
bob	árónový kořen	ošlejh
lopuch	pepř	posed
bodlák	rozrazil	réva

☿ Merkur

Rostliny Merkura jsou přirozenosti složité, často různobarevné. Mimo lísku a podběl lze za charakteristickou merkurickou rostlinu označit mochnu plazivou. Merkuru je zasvěcen i jablečník, který byl ve Starém Egyptě spalován na počest boha Hora, a kopr, jež Řekové nazývali „Hermovo semě“. Někdy bývá s Merkurkem spojován i pelyněk jako symbol hořké „merkurické vody“ alchymistů. Další příklady:

akácie	řebříček	heřmáněk
čekanka	štěrbák	mořena barvířská
kokořík	ptačí zob	bazalka
cvikla	kozí list	pýr
chrastavec	štítočka	jalovec
jetel	kopretina	anýz
proso	šřovík	saturejka
šípek	bez	čaj
ibišek		

♃ Jupiter

Rostliny Jupitera jsou charakterizovány dobrou a příjemnou vůní a jejich plody (téměř vždy olejnaté) sladkou chutí (ořechy, mandle apod.). Stromy, jež jsou zvláště majestátní jako dub, nebo ty, které jsou považovány za šťastné, např. líska, topol a bílý fík, ale hlavně oliva, spadají pod vliv Jupitera. Za charakteristické rostliny Jupitera lze označit mátu a pilát lékařský, ale patří sem i blín. Další příklady:

řepík	laskavec	jasan
len	kostival	třešeň
zelí červené	ocún	aloe
babí hněv	cukrová řepa	moruše
chrpa	pohanka	platan
kdoule	fialka	dřišťál
jahodník	brutnák	cedr
jilm	habr	švestka
sezam	pivoňka	

♀ Venuše

Rostliny Venuše, jako sporýš (*Verbena officinalis*), baldrián a netík Venušin vlas (*Capillum veneris*), jsou charakteristické svou vůní. Plody zasvěcené této planetě, např. hrušky, fiky a pomeranče, jsou sladké. Venuši jsou zasvěceny také růže, zvláště k ranním úkonům, jakož i pelargónie nejvonnější (*Pelargonium odoratissimum*), z níž se získává geraniový olej (*Oleum palmarosae*), a další druhy muškátů. Pro sexuálně-magické účely se z Venušiných rostlin hodí zvláště vanilka, růže, karafiát, fialka a jasmín. Další příklady:

mandloň	kosatec	zimostřez
šeřík	sléz	ibišek
maceška	citroník	špenát
podběl	jmelí	kozí brada
netřesk	lilie	chudobka
pomněnka	květák	rezeda
řeřicha	mateřídouška	orlíček
hyacint	kasie	myrta
meduňka	stračka	jabloň
koriandr	vstavač	fuchsie

hřebíček

♄ Saturn

Rostliny saturnské se dělí podle svých vztahů k této planetě:

1. Jedovaté rostliny omamující a otupující jako např. lilkovité.
2. Rostliny, které zdánlivě nenesou plody, např. kapradí.
3. Rostliny s černými kořeny, listy a větvemi a s černými plody (černý fík, borovice, cypřiš).
4. Rostliny hořké chuti, prudké vůně, vrhající temný stín, nebo rostliny chmurné a smuteční, např. celer, který býval zasvěcen Plútónovi, nebo petržel, jež bývala posvátnou bylinou Persefóny.

Za charakteristickou rostlinu Saturnu je možno pokládat čemeřici černou čili koření sv. Ducha.

Další příklady:

Oměj	mandragora	bolehlav
Plicník	vrba	fenykl
Mák	lišejník	kaktus
Kmín	mydllice	lomikámen
Podražec	krtičník	netík
Kokos	routa	durman
Pryšec	tabák	drnavec

Obecně lze říci, že Saturnu jsou analogické kořeny, Venuši květy, Jupiteru plody, Merkuru semena a kůra, Marsu stonek a kmen, Luně listy a Slunci rostlina jako celek.

Listy stromů by se měly sbírat před letním slunovratem. Listy a květy se sbírají v den, kdy je sucho, krátce poté, co se květy začnou otevírat. Suší se vždy ve stínu. Kořeny je třeba sbírat buď brzy na jaře, nebo na sklonku podzimu, když už rostlina začne uvadat. Nejvhodnější dobou ke sběru rostlin je 23.-29. lunární den (od poslední čtvrti k novoluní). Sporýš trháme v době vinobraní. Jmelí se sbírá o letním slunovratu nebo šestý den po novu. Nesmí se řezat jinak než zlatou čepelí, může se však lámat. Mandragoru jinak netrháme, než když jsme dříve nakreslili okolo ní tři soustředné kruhy a postavili se po větru.

Nejúplnějším souborem rostlinných planetárních korespondencí nejen v naší, ale i ve světové literatuře bylo Kabelákovovo dílo *Herbarium spirituale siderum*, jehož zlomek vyšel v nepatrném nákladu roku 1941. Zbytek textu se k velké lítosti naší okultní veřejnosti pokládá za ztracený.

Houby se při fumigaci používají spíše jen okrajově. Uplatnění nacházejí skoro výhradně jako přísady do planetárních kuřidel, která odpovídají transsaturnským planetám (Neptun). *Amanita muscaria* má poněkud širší použití a je znamenitým fluidickým kondenzátorem.

KUŘIDLA ŽIVOČIŠNÁ

Kuřidla pocházející z říše zvířat jsou, jak již bylo řečeno, téměř výhradně materializační. Kromě krve se používají hlavně různé zvířecí výměšky, jako např. pižmo (mošus). Jako přísada do planetárních kuřidel se někdy užívá srst, peří, rohy apod. Někteří mágové používání krve z etických důvodů zavrhnou a doporučují nahradit krev mlékem, železem nebo různými rostlinnými šťávami. Nechceme s těmito názory polemizovat, ale nemůžeme nepřiznat, že užívání těchto náhražek se nám v praxi ne vždy zcela osvědčilo. Krev, hlavně čerstvá, je vskutku ojedinělým materializačním agens, jehož účinek je obdivuhodný. Přesto se však tato „zcela zvláštní šťáva“ používá spíše zřídka, neboť většinou vystačíme se slabšími prostředky. Výjimku tvoří některé entity, které krvavou obětí vyžadují nebo se bez její pomoci nedokážou materializovat.

Mezi nejdůležitější zástupce živočišné říše, kteří poskytují mágovi tuto cennou surovinu, patří hlavně holub, kohout, slepice, kočka a králík, vzácně též některá menší zvířata jako netopýr nebo krtek. V případě, že je potřeba jenom několik kapek krve, není nutné zvíře zabít, ale postačí krev odebrat injekční stříkačkou. Oběti větších zvířat (kozel, beran, jehně) se v Evropě dnes již v podstatě nepraktikují. Posledním moderním evropským mágem, o němž je známo, že obětoval kozla, byl Aleister Crowley. Krev je i součástí speciálního kuřidla pro komunikaci se Svätým Strážným Andělem uvedeného v Crowleyho Knize Zákona: „Pro parfém smíchej mouku & med & husté sedliny červeného vína: pak olej Abramelinův a olivový olej, načež to zjemni & uhlad' s dostatkem čerstvé krve.“ (AL 3,23, přeložil San.) Abramelinův olej se skládá ze 2 dílů myrhy, 4 dílů práškové skořice, 1 dílu galgánového kořenu (*Alpinia galanga*) a 3,5 dílu olivového oleje.

Další významná živočišná kuřidla:

Ambra (*Ambra*)

Rozlišují se dva druhy:

1. Šedá ambra (*Ambra grisea*, *Ambra vera*)

Původ: Jde o výměšek vyloučený ze střeva vorvaně (*Physeter macrocephalus*). Plave na mořské hladině v kusech těžkých 3-10 kg, kde se sbírá. Za rekordní je považován nález surové ambry z roku 1913 o hmotnosti 335 liber (asi 142 kg).

Vlastnosti: Šedá ambra je hmota podobná vosku, šedé barvy, bíle vrstevnatá, teplotou ruky tající, zvláštní příjemné pižmové vůně.

2. Bílá ambra (*Ambra alba*, *Spermacetum*)

Původ: Získává se z lebeční dutiny vorvaně a některých druhů plískavic (*Delphinus*).

Vlastnosti: Olejovitá kapalina, která se usazováním dělí na jasně žlutý spermacetový olej a na bílou, perleťově lesklou, křehkou hmotu, zvanou *cetacetum*.

Oba druhy ambry, šedá i bílá, jsou velmi účinnými exaltačně-materializačními kuřidly. Ambra se někdy nahrazuje spermatem, které se pro tento účel zpravidla impregnuje lihem nebo octem. Dříve se ambra v magii těšila velké oblibě. Je součástí tzv. Hermova kuřidla, které - jak praví Agrippa - vábí vzdušné duchy a nalézá uplatnění i při nekromantických operacích. Skládá se z ambry, aloového dřeva, římské šalvěže, pižma, šafránu, tymiánu a krve z dudka. Obdobou Hermova kuřidla je „satanské kuřidlo“ dle Eliphase Léviho (1810-1875), které má toto složení: kadidlo, kafr, aloe, šedá ambra, styrax, kozlí, krtčí a netopýří krev. Parfém z šedé ambry, pižma a santalového dřeva byl velmi populární na dvoře anglického krále Karla II. (vládl 1660-1685). Ambra je signována Jupiterem, Venuší a Lunou.

Bobrovina (*Castoreum*)

Původ: Výměšek samce i samice bobra evropského (*Castor fiber*) nebo kanadského (*Castor canadensis*). Výměšek se nalézá ve dvou spojených žlázách umístěných mezi řití a pohlavními orgány (tzv. bobří stroj), které se z usmrceného zvířete vyříznou a usuší v kouři nad ohněm, přičemž jejich původně tekutý a žlutý obsah ztvdne a zhnědne.

Vlastnosti: Bobří stroj kanadský (*Castoreum canadense*) sestává z podlouhlých, hruškovitých, sevrklých, po stranách zploštělých váčků, pokrytých dvěma tenkými blanami, dlouhých 8-12 cm a

2,5-4 cm širokých, v nichž se nachází hnědý, lesklý, lehce roztíratelný, pryskyřici podobný obsah charakteristického aromatického zápachu a ostře hořké chuti. Bobří stroj sibiřský (*Castoreum sibiricum*) tvoří více kulaté a hladší i větší váčky s obsahem zakaleným a tmavším, jejichž blány se dají snadno oddělit. Aroma i chuť sibiřské bobroviny jsou mnohem vydatnější.

Bobrovina, která je signovaná Saturnem, je důležitým obranným kuřidlem.

Pižmo (*Moschus*)

Původ: Pižmo se získává z kabara pižmového (*Moschus moschiferus*) pocházejícího ze střední Asie. Samec má na břišní straně žlázu, v níž se nachází mazlavý červenohnědý výměšek.

Vlastnosti: Po vyříznutí a usušení váčku jeho obsah ztuhne a tvoří drobivou, tmavohnědou hmotu poněkud mastného lesku, zvláštního pronikavého zápachu a odporné chuti. Podle místa původu se rozlišuje pižmo tonkinské (které je nejkvalitnější), tibetské čili yunanské a kabardinské neboli sibiřské. Pozor na pižmo vyňaté z váčků (*Moschus in granis*), neboť se často falšuje.

Aroma podobné pižmu mají také plody ibiškovce pižmového (*Abelmoschus moschatus*), tzv. proskurníku. Říká se jim proto pižmová zrna (*Grana moschata*). Po pižmu voní též květy pižmovky mošusové (*Adoxa moschatellina*). Obojí slouží jako náhražky pižma.

Pižmu se podobá cibet, což je sekret získaný ze žláz šelem z čeledi cibetkovitých (*Viverridae*) žijících v Africe a jižní Asii. Výměšek, který tvoří jak samec tak samice, se zvířatům vymačkává. Cibetky se pro tento účel chovají.

Planetárně jsou jak pižmo tak cibet pro své specifické exaltační účinky pod patronací Venuše, ale i Saturnu, neboť se používají ve voňavkářství jako fixativy zpomalující odpařování parfému a souvisejí tak s principem času. V magii slouží jako přísady do exaltačních a někdy i materializačních kuřidel. Hojně se užívají v sexuální magii. Vůni mošusu, která prý obklopuje hurisky v mohamedánském ráji, mají v oblibě hlavně Arabové. Na příkaz sultána Saladina (1138-1193) se stěny jeho paláce myly směsí mošusu a růžové vody. Z pižma, ambry a dalších přísad se skládal Crowleyho „parfém nesmrtnosti“, kterému Mistr Therion vděčil za své mimořádné úspěchy u žen. Živočišné výměšky jsou součástí kuřidla „zkauba“ uvedeného ve Wilsonově *Necronomiconu*, které se skládá ze stejných dílů jemně práškovaného pižma, cibetu, myrhy, styraxu, asantu, galbana a pelyňku. Pro zvýšení účinnosti možno přidat jeden díl prášku z egyptské mumie. Pálí se na dřevěném uhlí z tisového nebo dubového dřeva. Bez ohledu na problematický původ grimoáru (pravděpodobně Wilsonův podvrh) lze uvedenou směs doporučit jako dobré nekromantické kuřidlo.

Onycha (*Unguis odoratus*)

Jedná se o drápkovité lastury měkkýše křídlatky (*Strombus Dianae*), které při pálení vydávají vůni podobnou bobřímu pižmu. Sbírají se kolem Rudého moře. Podle starověkých přírodopisců Dioskurida a Plinia voní prý proto, že se tento živočich živí nardem. Onycha je, vzhledem k svému mořskému původu, lunárním kuřidlem.

Už při letném pohledu na egyptské a řecké magické předpisy je patrné, že se ve starověku používalo více živočišných kuřidel, než v pozdějších dobách.

Egyptská živočišná kuřidla:

- materializační: skarabeus utopený v mléce černé krávy, srdce hyeny nebo zajíce, krokodýlí žluč, krokodýlí vejce, tuk z divoké husy;
- nekromantická: oslí výkaly, mořský krab (pro evokaci fantómů utonulých osob).

Jako obranné kuřidlo sloužily opičí výkaly.

Řecká živočišná kuřidla: rejsek, skarabeus, rak říční, ibisí vejce, svlečená hadí kůže, mozek z černého berana, křepelka, holub, hrdlička, kohout, střízlík, trus paviána, jakož i různé živočišné tuky, kosti, peří apod.

Vzhledem k ovlivňování řecké magie egyptskou magií a naopak je pravděpodobné, že stejně jako Řekové, znali i Egyptané vykuřování rejsekem, k němuž se rejsek, který je vlastně jakýmsi přirozeným exaltačně-materializačním kuřidlem, pro svůj výrazný pižmový pach dobře hodí. Tento drobný hmyzožravec byl v egyptské magii i jinak velmi populární, jak ukazují předpisy z egyptských magických papyrů. Vliv egyptské magie na řeckou magii dokládá mimo jiné předpis na řecké kuřidlo určené k posvěcení olovené destičky sloužící k magickým účelům: myrha, bdélium, styrax, aloe (exaltační složka), tymián (purifikační složka), bahno z Nilu (symbolizuje živel zemi, který

koresponduje s těžkým, saturnským olovem). Sotva lze předpokládat, že recept předepisující bahno z Nilu vznikl jinde než v Egyptě; Řekové jej nepochybně převzali.

V Apokryfech se hovoří o živočišném vymítacím kuřidle z rybího srdce a jater spalovaném na žhavém popelu z kadidla, jehož pomocí vyhnal Tobiáš démona ze Sary. „Vůně z ryby vytvořila ochrannou hráz a démon uprchl vzhůru do oblastí Egypta.“ (Tob 8,3.)

KUŘIDLA MINERÁLNÍ

Výběr minerálních kuřidel není příliš bohatý, ale náleží mezi ně jedno z nejúčinnějších materializačních kuřidel - magnetovec. Je analogický Saturnu a Luně. Používá se drcený nebo, ještě lépe, jemně mletý. Kdyby minerální říše poskytovala mágovi pouze tuto jedinou látku, dala by mu již dosti. Součástí některých planetárních kuřidel bývá drcené drahé kamení. Důležitým minerálním kuřidlem je také síra, která spolu s česnekem a kořenem černé čemeřice tvořila Faustovo kuřidlo sloužící k „bičování“ vzpurných duchů. V moderní magii se síra často nahrazuje tabákem.

POZNÁMKA

Účel fumigace byl na těchto stránkách, jak doufáme, dostatečně vysvětlen. Nyní zbývá zmínit se už jen o tom, co cílem vykuřování rozhodně není: otrávit se. Řada kuřidel obsahuje toxické látky, které ve větším množství mohou být nebezpečné zdraví. S kuřidly je proto třeba zacházet opatrně a s rozumem. Pokud se už magik pro práci s jedovatým kuřidlem rozhodne, měl by směs nejprve vyzkoušet, aby se přesvědčil, není-li na některou její složku přecitlivělý. Při práci v uzavřeném prostoru volíme podstatně menší dávky kuřidla, než když pracujeme ve volné přírodě. Je třeba mít na paměti i to, že bezprostředním důsledkem aplikace narkotických kuřidel může být snížení pozornosti a schopnosti rychle reagovat, což je dobré si uvědomit zvláště tehdy, dopravuje-li se magik, jak je dnes poměrně běžné, na místo magické operace automobilem. O tom, že neopatrné zacházení s magickými kuřidly může mít i tragické následky, svědčí případ, který se stal v Německu poblíž Jeny na Štědrý večer roku 1715, když se pánové Weber, Gessner a Zenner pokoušeli evokovat solární inteligenci Och podle Arbatelova grimoáru.

Podle Webera, který jediný přežil, se odebrali do opuštěné chaty na vinici vyvolávat ducha, který je měl přivést k ukrytému pokladu. Na ochranu si vzali růženec a různé magické symboly. Dříve než vstoupili, napsali na vnější stranu dveří Tetragrammaton. Uvnitř se každý třikrát pomodlil otčenáš. Na strop (!) nakreslili magický kruh a zapálili oheň v improvizované kadidelnici. Kouř byl mimořádně hustý. Otevřeli dveře, aby vyvětrali, a zase je zavřeli. Gessner začal zaklínat ducha. Opakoval zaklínání třikrát, ale žádný duch se nezjevil. Pak začal formule intonovat Weber. Když je opakoval podruhé, zatmělo se mu před očima a upadl do bezvědomí. Naposledy viděl Gessnera a Zennera, jak zjevně nevzrušeni sedí u stolu.

Všichni tři byli nalezeni druhý den. Gessner a Zenner byli mrtví a Weber vypadal, že umírá. Když jej vzkřísili, nemohl mluvit a vydával pouze vyděšené skřeky. Později se zotavil, ale byl psychicky i fyzicky otřesen. Trpěl úzkostí, bolestmi v týle a v žaludku, zvracením a nechutenstvím. Jak Gessner tak Zenner se před smrtí znečistili. Zennerovo tělo bylo pokryto ošklivými šrámy a škrábcemi, jazyk mu vyhrzl z úst, obličej a krk měl od sazí. Případ byl pečlivě vyšetřován. Došlo se k závěru, že příčinou tragédie byla otrava kouřem v nevětrané místnosti.

Bibliografie

- Abano, Petrus von: Heptameron aneb Základy magie (Praha asi 1940)
Agrippa z Nettesheimu, Heinrich Cornelius: Okultní filosofie, I. díl (Praha 1992)
Bardon, František: Brána k opravdovému zasvěcení (Třebíč 1992) s přihlédnutím k německému originálu (Freiburg 1955)
Bardon, František: Praxe magické evokace (Třebíč 1993)
Bařa, Leontin - Sýkora, Ladislav: Užitéčné rostliny ve starověku (Praha 1945)
Bennett, Allan: Rituál pro evokaci velkého ducha Taftartarata, aby se viditelně zjevil (Praha 1994)
Betz, H. D.: The Greek Magical Papyri (Chicago 1992)
Bias, Clifford: Ritual Book of Magic (York Beach, Maine 1982)
Cavendish, Richard: The Black Arts (Londýn 1969)
Claviculae Salomonis (Praha 1990)
Crowley, Aleister: 777 and other Quabalistic Writings (York Beach, Maine 1983)
Crowley, Aleister: Magick (Londýn 1973)
Crowley, Aleister: Liber AL vel Legis (Brno 1997)
Cunningham, Scott: Magické rostliny (Praha 1994)
Damianovi, Peter a Kate: Aromaterapie - Vůně a duše (Praha 1997)
Davies, T. W.: Magic, Divination und Demonology among the Hebrew and their Neighbours (New York 1969)
Dostálová, Růžena - Hošek, Radislav: Antická mystéria (Praha 1997)
Douval, H. E.: Bücher der praktischen Magie (Freiburg 1986)
Dürr, Josef: Experimentální démonologie (Praha 1993)
Eliáš, Oldřich: Magie a démonologie ve Staré Babylonii (Pezinok 1997)
Eliáš, Oldřich: Magie v předkolumbovské Americe, v Logos 1934-1940 (Praha 1995)
Faust, Johannes dr.: Magia innaturalis (Praha 1940)
Furst, Peter T.: Halucinogeny a kultura (Praha 1996)
Gregorius, Gregor A.: Magische Briefe - Sympathiemagie (Berlín 1985)
Gregorius, Gregor A.: Die kosmische Wesenheit des Pluto, v Bhtter für angewandte okkulte Lebenskunst, sešit 27 (Berlín, červen 1952)
Griese, Otokar: O magických kuřidlech, v Isis, roč. V., č. 1 (Přerov 1922)
Griffith, F. L. & Thompson, Herbert (ed.): The Leyden Papyrus (New York 1974)
Guileyová, Rosemary E.: Encyklopedie čarodějnic a čarodějnictví (Praha 1977)
Heller, Jan: Starověká náboženství (Praha 1988)
Hojka, Jaroslav: Alkohol ethylnatý a jeho upotřebení v okultní praxi, v Medium, ročník V., č. 1 (Praha 31. ledna 1940)
Hopfner, Theodor: Griechisch-Ägyptischer Offenbarungszauber, I. díl (Lipsko 1921)
Hopmanová, Ellen Evert: Druidský herbář (Praha 1996)
Horst, Georg Conrad: Zauberbibliothek, I.-VII. díl (Freiburg 1979)
Hyams, Edward: Rostliny ve službách člověka (Praha 1976)
J. M., dr.: Materialisační vykuřovadla, v Medium, ročník V., č. 3 (Praha 31. března 1940)
Janda, Carolus: Nomina atque synonyma pharmaceutica et technica (Praha 1941)
Jayanti, Amber: Tarot v životě (Praha 1996)
Kabelák, František: Magia nigrae (Brno 1994)
Kabelák, František: Magia divina (Praha 1993, samizdat)
Kabelák, František: Sebrané rukopisy (Praha 1994, samizdat)
Kefer, Jan: Theurgie magické evokace (Praha 1991)
Kefer, Jan (ed.): Encyklopedie okultismu, filosofie a mythologie (Praha 1932-40)
Kefer, Jan: Úvod do magie, v Magická praktika (Praha 1995)
King, Francis & Skinner, Stephen: Techniques of High Magic (Londýn 1981)
Klengelová-Brandtová, Evelyn: Starověký Babylón (Praha 1983)
Krumm-Heller, Arnold: Magie der Duftstoffe (Berlín 1955)
Kujath, Frank: Erste Hilfe bei magischen Unfällen (Bergen/Dumme 1989)
Lester, Robert C.: Buddhismus (Praha 1997)
Leuenberger, Hans: Zauberdrogen (Stuttgart 1969)
Lévi, Eliphas: Dogma a rituál vysoké magie (Praha 1995)

- Lexa, František: Staroegyptské čarodějnictví (Praha 1996)
- Malcev, Alexej: Begräbniss-Ritus und einige specielle und alterthümliche Gottesdienste der Orthodox-katholischen Kirche des Morgenlandes (Berlín 1898)
- Manhart, W.: Zauberglaube und Geheimwissen (Berlín 1922)
- Marzell, Heinrich: Zauberpflanzen und Hexentränke (Stuttgart 1964)
- Mathers, S. L. MacGregor (ed.): The Book of the Sacred Magic of Abra-Melin the Mage (Wellingborough, Northamptonshire 1980)
- Matoušek, Jaroslav: Gnose (Praha 1994)
- Mattioli, Petr Ondřej: Herbář aneb Bylinář (Praha 1929)
- Miller, Richard Alan: The Magical & Ritual Use of Herbs (New York 1983)
- Mladá, Jarmila - Procházka, František: Atlas cizokrajných rostlin (Praha 1987)
- Morley, Sylvanus G.: Mayové (Praha 1977)
- Nakonečný, Milan: Lexikon magie (Praha 1993)
- Nakonečný, Milan: Novodobý český hermetismus (samizdat bez uvedení místa vydání a letopočtu)
- Naso, Publius Ovidius: Kalendář (Praha 1966)
- Nola, Alfonso M. di: Ďábel a podoby zla v historii lidstva (Praha 1998)
- Novotný, Adolf: Biblický slovník (Praha 1956)
- Onasch, Konrad: Liturgie und Kunst der Ostkirche in Stichworten (Lipsko 1981)
- Paneka, Vojtěch: Učebnice pro drogistu (Praha 1902)
- Papus: Praktická magie (Praha 1996)
- Pejml, Karel: Kytice čarovných rostlin (Praha 1938)
- Pelton, Robert W.: The Complete Book of Voodoo (New York 1972)
- Piobb, Pierre: Formulář vysoké magie (Brno 1991)
- Polívka, František: Užité a pamětihodné rostliny cizích zemí (Praha 1996)
- Preisendanz, Karl (ed.): Papyri Graecae Magicae, I.-III. díl (Lipsko 1928-41)
- Rajsuthaja, Phra: Magická moc čarodějnictví (1996 bez uvedení místa vydání)
- Randolph, Pascal Beverly: Sexual Magic (New York 1988)
- Rätsch, Christian: Dech draka (Praha 1997)
- Regardie, Israel: Das magische System des Golden Dawn, I.-III. díl (Freiburg 1988)
- Sechstes und siebentes Buch Mosis (bez uvedení místa vydání a letopočtu)
- Shah, Idries: The Secret Lore of Magic (Londýn 1990)
- Smit, Daan: Plants of the Bible (Oxford 1992)
- Spiesberger, Karl: Naturgeister (Berlín 1978)
- Symonds, John: Das Tier 666 (Basilej 1983)
- Trepková, Emilie - Vonášek, František: Vůně a parfémy (Praha 1997)
- Ulbrich, Sabrina: Geheimnisvolle Düfte 1 (Bergen/Dumme 1993)
- Valíček, Pavel a kol.: Užité rostliny tropů a subtropů (Praha 1989)
- Veselý, Josef: O rituální magii, v Horus - solstitium aestatis 1993 (Brno 1993)
- Veselý, Josef: Invokace Keltů (ineditní rukopis)
- Véze, Ernest Bose de: Hašiš, látky psychické a magické rostliny (Praha 1922)
- Vydržel, Antonín: CODEX - AGROL (Olomouc 1935-41)
- Waite, Arthur Edward: The Book of Black Magic (York Beach, Maine 1981)
- Weinfurter, Karel: Odhalená magie (Praha 1922)
- Wilson, Colin a kol.: The Necronomicon (Jersey 1978)
- Židovské tradice a zvyky (Praha 1992)
- U citátů z Písma byl použit ekumenický překlad (Praha 1993), pokud není uvedeno jinak.